

วทศ 117476

5174

การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

อรรรรณ บุญประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

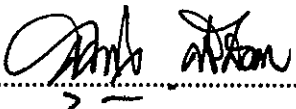
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

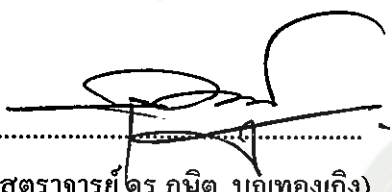
พ.ศ. 2558

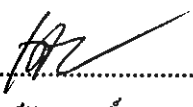
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ นางอรรวรรณ บุญประสงค์ แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

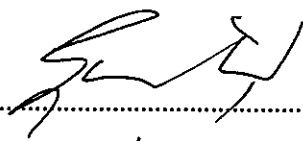

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา) ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

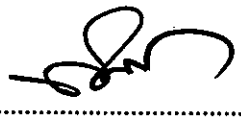

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชิต บุญทองเถิง) กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสฤษฎ์ สรรพอาษา) กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุภาพร บุภาค)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ตีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....ปี.ศ. 2558พ.ศ.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาคือ คณะผู้บริหารควรเห็นความสำคัญเรื่องความ สะดวกสบายด้านสาธารณูปโภคของประชาชน (f=10) ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็น คณะกรรมการตรวจการจัดซื้อ จัดจ้าง (f=9) และประชาชนควรได้เข้าร่วมในการประชุม ของหมู่บ้าน เพื่อเสนอปัญหาความต้องการต่าง ๆ ต่อคณะผู้บริหาร (f=8)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : The participation of the Village Forum Community in the performance of Nong Ko Sub-district Administrative Organizations, Borabue district, Maha Sarakham Province.

AUTHOR : Orawan Boonprasong **DEGREE :** M. Pol. Sc. (Political Science)

ADVISOR : Asst. Prof. Rangsarit Sanpa-asa Major Advisor

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The purposes of this study was aimed to study the level of people's participation, to compare participation, and suggestions about the participation of the Village Forum Community in the performance of Nong Ko Sub-district Administrative Organizations, Borabue district, Maha Sarakham province. The target population 100 person who be the Village Forum Community all 10 villages. The instrument was rating scale questionnaire. With the discrimination power between .25 to .74 and the reliability at .90. The statistics used were Frequency Percentage Mean and Standard Deviation.

The results of the study were as follows;

1. The participation of the Village Forum Community in the performance of Nong Ko Sub-district Administrative Organizations, Borabue district, Maha Sarakham province. As overall were at high level.
2. The results comparison The participation of the Village Forum Community in the performance of Nong Ko Sub-district Administrative Organizations, Borabue district, Maha Sarakham province. Classified by size of the village found that difference with statistically significant at the .05 level.
3. The useful suggestions were found that ; Executive Council Should recognize the importance about the convenience in public utility of people (f=10). People should have participated in the Audit Committee of procurement (f = 9). People should join in the Village Forum Community and proposed the problem needs to the Executive Council. (f = 8)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รังสฤษดิ์ สรรพอาษา อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้คำแนะนำคำปรึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องตลอดมาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระที่ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์.ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาตรวจสอบแนะนำและให้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ จนทำให้การสอบลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอขอบคุณประชาชนที่ร่วมประชาคมการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณความรักความห่วงใย สุดที่จะหาใครเปรียบเทียบของครอบครัว บุญประสงค์ ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจอันสูงสุด จนการวิจัยสำเร็จไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดามารดา ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ศึกษา ประสบการณ์อันทรงคุณค่านี้ จะนำไปพัฒนางานที่รับผิดชอบเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง และความเจริญของหน่วยงานต่อไป

อรวรรณ บุญประสงค์

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการศึกษา	4
วัตถุประสงค์การศึกษา	4
ขอบเขตการศึกษา	5
กรอบแนวคิดการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์การศึกษา	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	10
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในองค์กร	12
แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในองค์กร	18
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	22
แนวคิดประชาคมหมู่บ้าน	30
แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งขนาดหมู่บ้าน	37
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	38
บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปผลการศึกษา	82
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	94
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพเครื่องมือ	102
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	106
ประวัติผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนในตำบลหนองโก	48
2	จำนวนประชากร	60
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายตำบล	70
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายข้อ	71
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม จำแนกเป็นรายข้อ	73
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกเป็นรายข้อ	74
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ	76
9	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามจำแนก ตามขนาดของหมู่บ้าน	78
10	ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม	79

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	6
2	โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	45

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 (3) ได้บัญญัติว่า รัฐจะต้องบริหารราชการแผ่นดินโดยการกระจายอำนาจให้องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น พึ่งตนเองและตัดสินใจในการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินตามนโยบายพื้นฐานของรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศท้องถิ่นให้ทั่วถึงเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และยังบัญญัติไว้ใน มาตรา 87 ว่ารัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น และส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมกัน ในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 : 121-130)

นอกจากรัฐธรรมนูญแล้วพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ยังได้ให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณ และอัตรากำลังของราชการส่วน

กลางและส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าในปัจจุบันและอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้นมีอัตรา กำลังมากขึ้นรวมทั้งมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : 48-66) จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง จะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลัง จากหน่วย งานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อที่สามารถปฏิบัติภารกิจ ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางการพัฒนาของตนได้อย่างชัดเจน มีการกำหนด ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดย มีความครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุกๆด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและ ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบตามที่ ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนให้อย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 กำหนดให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดประชาชนที่สุดเพื่อ ทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนและเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัด บริการขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีภารกิจที่ให้บริการประชาชน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบ ชุมชนและรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและ การท่องเที่ยว 5) ด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้าน ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็น กลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : 48-66)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ได้เปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารงาน กล่าวคือ มีการจัดประชุม เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอโครงการ เพื่อจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจัดซื้อจัด

ข้างในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่นร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างร่วมในการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโกได้จัดให้มีการจัดประชาคมหมู่บ้านทุกปีเพื่อให้ประชาชนได้เสนอปัญหาและความต้องการต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานได้รับทราบและร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันในการดำเนินงานกิจกรรม หรือโครงการเพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีบทบาทและอำนาจตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ตำบลหนองโกในปัจจุบันใช้ชื่อจากหมู่บ้านหนองโก ตำบลหนองโก เป็นตำบลหนึ่งใน 15 ตำบล ของอำเภอบรบือ ซึ่งแยกจากตำบลบ่อใหญ่ และได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทย แยกเขตการปกครองเป็นตำบลหนองโก เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2535 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ตำบลหนองโกแบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลหนองโก เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก เมื่อปี พ.ศ. 2539 (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก. 2556 : 4) จำนวนครัวเรือน 1,167 มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 5,509 คน แยกเป็น เพศชาย จำนวน 2,753 คน เพศหญิง จำนวน 2,756 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 289 คน/ตารางกิโลเมตร มีการเข้าร่วมประชาคม จำนวน 1,207 คน คิดเป็นร้อยละ 39 % ของจำนวนประชากรทั้งหมด (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก. 2556 : 5)

เนื่องจากที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองทำให้การพัฒนาท้องถิ่นยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกิดปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเห็นได้จากการที่ผู้เข้าร่วมการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พบว่าประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และในด้านการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าจะเป็นบุคคลกลุ่มเดิมที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม และเป็นพนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมี

ความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อยู่ในระดับใด เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หรือไม่เพียงใด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก นำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อย่างแท้จริงต่อไป

คำถามการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. หมู่บ้านขนาดเล็กและขนาดกลาง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม อยู่ใ้ระดับใด
3. ข้อเสนอแนะของประชาคมหมู่บ้านเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษามีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากร (Population) คือ ประชาคมหมู่บ้านทั้ง 10 หมู่บ้าน จำนวน 100 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก. 2556 : 5)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษา 4 ด้าน (Cohen and Uphoff. 1980 : 213 -- 218 ; อ้างถึงใน เพ็ญญา อุดมสมุทร. 2552 : 5)

2.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

2.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.2 ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่มีขนาดหมู่บ้านต่างกัน

2.3 ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3. พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

4. ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ เดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2557

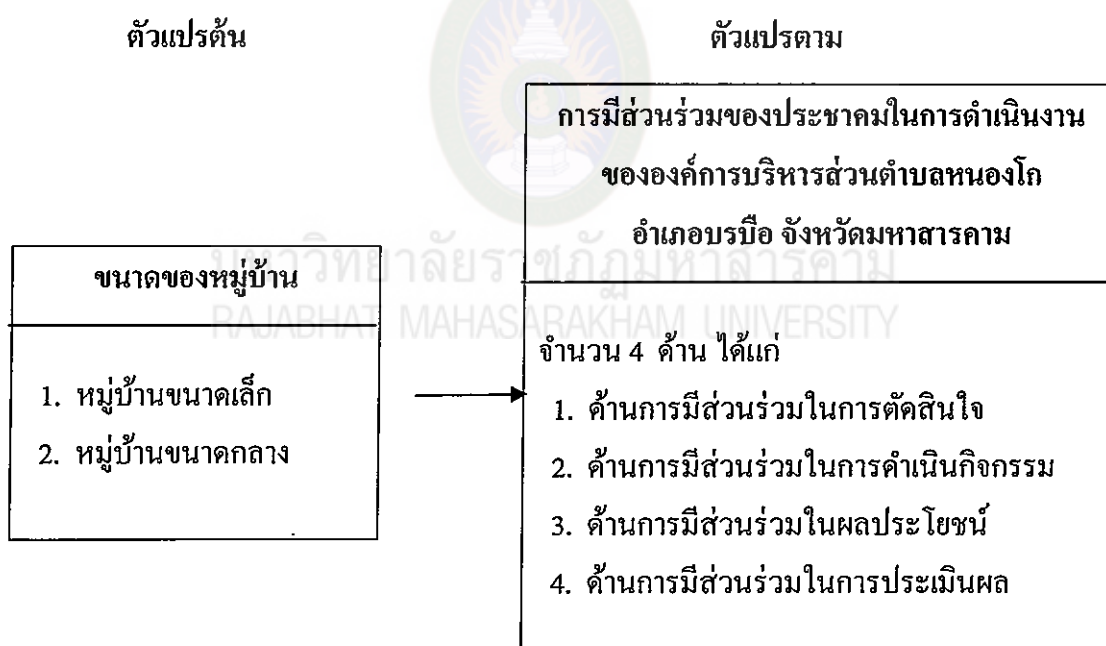
5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หมู่บ้านและขนาดหมู่บ้าน

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาม ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาตามบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดของ (Cohen and Uphoff. 1980 : 213 – 218 ; อ้างถึงใน เพ็ญญา อุดมสมุทร. 2552 : 5) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen and Uphoff. 1980 : 213 – 218 ; อ้างถึงใน เพ็ญญา อุดมสมุทร. 2552 : 5) จากนั้นผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาตามแผนภาพที่กำหนดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้การศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ขนาดหมู่บ้าน หมายถึง การยึดหลักความเป็นจริงจากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของหมู่บ้าน หรือชุมชนที่ได้รับแจ้งจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เทศบาล และหน่วยงานที่ อคบ. กำหนด เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของทางกระทรวง

1. หมู่บ้านขนาดเล็ก หมายถึง หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 500 คน

2. หมู่บ้านขนาดกลาง หมายถึง หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่ตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 1,000 คน

การดำเนินงานของ อบต. หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552)

ประชาคมหมู่บ้าน หมายถึง การที่ประชาชนหรือหรือตัวแทนชุมชนเข้ามารวมกันเพื่อพูดคุย ปรีกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปของกลุ่ม หรือเครือข่าย ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แก้ปัญหาต่างๆ ให้ลุ่ลวง หรือพัฒนาประเด็นนั้นๆ ร่วมกัน โดยเลือกจากตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 คน

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมของประชาคม หมายถึง ประชาชนในเขตตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมประชุมร่วม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ กำหนดแนวทางแก้ไข ร่วมวางแผนกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม และการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัด ให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วม ดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของการร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบพัสดุ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การให้การ

สนับสนุนเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในกิจกรรมพัฒนา และการลงมือปฏิบัติด้วยการใช้แรงงาน

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับประโยชน์ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่น การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงานด้านสาธารณสุข การมีส่วนร่วมจากการรับประโยชน์จากการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การมีส่วนร่วมในการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการ การมีส่วนร่วมจากการได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ เด็ก สตรี เยาวชน และการมีส่วนร่วมในการได้รับสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลแผนงาน หรือโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการว่ามีความสำเร็จและตรงเป้าหมายมากน้อยเพียงใด เช่น การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการตรวจรับพัสดุ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้าง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของคณะผู้บริหาร การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดทำ และการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือชุมชนโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ประโยชน์การศึกษา

ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอกระบุรี จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้การพัฒนาตำบลเกิดประสิทธิภาพและประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารในองค์กร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในองค์กร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. แนวคิดประชาคมหมู่บ้าน
6. แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งขนาดหมู่บ้าน
7. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
8. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ มีผู้ให้ความหมายทางวรรณกรรม ทฤษฎี และแนวความคิด โดยได้ศึกษางานวิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของการกระจายอำนาจ

โกวิท พวงงาม (2550 ; อ้างถึงใน กัตติมาศ พรหมสากล. 2553 : 9) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการสาธารณบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศหรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบอย่างเป็นทางการจากองค์กรปกครองส่วนกลาง ดังนั้นเห็นว่าการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นทำกิจกรรม หรือบริหารสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของ แต่ละท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร

2. การกระจายอำนาจตามบริการหรือกระจายอำนาจตามเทคนิค หมายถึง การโอนกิจการบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัด ทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น การสื่อสาร วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

ชวงค์ ฉายะบุตร (อ้างถึงใน สยาม ภูหนองโอง. 2553 : 8) ให้ความหมายการกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจหน้าที่ในการบริหารหรือกิจการบางอย่างให้ องค์กรปกครองไปกระทำหรือดำเนินการ โดยอยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐ หรืออาจกล่าวอีก นัยว่า การกระจายอำนาจ หมายถึงการที่ส่วนกลางโอน หรือกระจายอำนาจทางปกครอง บางส่วนให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง ส่วนกลางเพียงแต่คอยควบคุมมิให้ออกนอก เขตที่กฎหมายกำหนดไว้

อุทัย หิรัญโต (อ้างถึงใน พรธณี ประภาวิชา. 2554 : 22) ได้ให้ความหมาย การกระจายอำนาจตามวิชารัฐศาสตร์ หมายถึง การที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติกระจาย อำนาจบริหารให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินกิจกรรมภายในอาณาเขตของตน โดยปราศจากการแทรกแซง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การที่รัฐหรือส่วนกลางมอบอำนาจบางอย่างให้ ส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการเองอย่างอิสระ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเองตาม เจตนารมณ์ รวมทั้งการกำหนดนโยบายในการปกครองตนเองด้วย

2. ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

ลิขิต ธีรเวคิน (อ้างถึงใน กัญจิมาศ พรหมสากต. 2553 : 9) อธิบายถึง ความสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองซึ่งมีในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย เนื่องด้วยประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือระดับชาติ และโครงสร้าง ส่วนฐานคือระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบการปกครองท้องถิ่นคือรากแก้วเป็น ฐานที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจคือความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

วุฒิสาร ดันไชย (2547 ; อ้างถึงใน พรรณี ประภาวิชา. 2554 : 24) อธิบายกรอบแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ในการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการสาธารณะตลอดจนการบริหารภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงภายใต้ความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ โดยเฉพาะการมีสถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงเสมือนการมอบความรับผิดชอบ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างอิสระ มิใช่เป็นการมอบภารกิจที่รัฐเคยดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนิน การแทนเท่านั้น

2. หลักความสัมพันธ์ของการบริหารราชการแผ่นดิน กล่าวคือ ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปรับ บทบาท อำนาจหน้าที่ ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นใหม่ ดังนั้น บทบาทของบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหลักในการดำเนินกิจการของรัฐที่เคยทำแต่เดิม ส่วนบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะรับผิดชอบในภารกิจมหภาค และทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการดำเนินงานของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น

3. หลักประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ในการกระจายอำนาจต้องคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถ ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนในท้องถิ่น จะได้รับการจัดบริการสาธารณะที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ตลอดจนการเร่งส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น สนับสนุนและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดนโยบายในการบริหารและการจัดบริการสาธารณะเองอย่างมีอิสระ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลของการบริหารราชการจากส่วนกลาง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในองค์กร

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การมีส่วนร่วม และ การควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกองค์การและการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ มีผู้ให้ความหมายของการบริหาร ดังนี้

สันติศัพท์ ชวลิตธำรง (2546 : 2) เนื่องจากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีหน่วยการวิเคราะห์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบขององค์การภาครัฐ ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของการบริหารงานภาครัฐไว้ว่า เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายมาปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีการประเมินผล และมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการแก้ไข ปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งหน้าที่ทางการบริหารออกเป็นกลุ่มๆ (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อรุณยา, 2546 : 3-4) ได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การและระเบียบงาน 3) การดำเนินการ และ 4) การติดตามและประเมินผล กล่าวคือ

1. การวางแผน การวางแผนถือเป็นหน้าที่แรกของผู้บริหาร ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย นโยบาย ตลอดจนวิธีการในการปฏิบัติกิจการต่างๆ ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ทุกคนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลงตามวัน เวลา และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผน หมายถึง “กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับช่วงเวลาข้างหน้าและกำหนดสิ่งที่จะกระทำต่างๆ เพื่อที่จะให้บรรลุผลในวัตถุประสงค์ดังกล่าว” (Leslie & L. Byars อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2546) ซึ่งจะประกอบด้วย ส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ต่างๆ และ 2) การกำหนดแนวทางการกระทำ (Course of Action) หรือแผนการต่างๆ ที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เหล่านั้น นอกจากนี้ การวางแผนจะต้องมาก่อนสิ่งอื่น กล่าวคือ จะต้องเป็น

หน้าที่เบื้องต้นของกระบวนการบริหารงาน ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นของผู้บริหารเป็นไปในลักษณะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.1 ลักษณะและความสำคัญของการวางแผน การวางแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจ (Thought and Decision) ถึงวิธีการกระทำที่จำเป็นและสมควรที่จะต้องปฏิบัติก่อนที่จะมีการดำเนินการในกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อเลือกสิ่งที่จะต้องปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม

1.2 การวางแผนมีประโยชน์สำหรับการบริหารและต่อองค์การ คือ

1.2.1 การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารหรือองค์การสามารถได้ประโยชน์ในการผลักดันองค์การให้เป็นไปตามที่ต้องการในอนาคต เนื่องจากการกำหนดวัตถุประสงค์ และจัดทำเป็นแผนงานไว้นั้น เท่ากับทำให้องค์การอยู่ในฐานะที่ผูกพันที่จะพยายามทำสิ่งที่ต้องการให้บังเกิดผลขึ้นได้

1.2.2 การวางแผนช่วยให้มีหนทางที่จะเพิ่มประสิทธิภาพงานได้ทั้ง 3 กรณีด้วยกัน คือ ประการแรก หากได้มีการให้หน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การมีส่วนร่วมในการวางแผนแล้ว แผนงานต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นก็จะมีคุณภาพ ซึ่งจะได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากทุกระดับในองค์การซึ่งจะช่วยให้แผนงานทั้งหมดเป็นแผนงานที่ดีได้ ประการที่สอง การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางขององค์การที่จะเป็นเป้าหมายร่วมอันเดียวกัน ซึ่งความเข้าใจที่มีอยู่ระหว่างกันดังกล่าวนี้จะช่วยให้ข้อแตกต่างหรือข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและระหว่างบุคคลลดน้อยลงได้ ประการที่สาม การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ย่อมจะสนับสนุนให้ทุกคนมีความผูกพันอยู่กับแผน

1.2.3 การวางแผนจะมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของนักบริหารงาน เมื่อมีการวางแผนอย่างเป็นทางการแล้วย่อมจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานในทุกจุดทุกระดับในปัจจุบันผู้บริหารจะเผชิญอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังนั้นผู้บริหารต้องพยายามวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางขององค์การของตนให้มีความเหมาะสม สูงสุด ทั้งในแง่ของการหาประโยชน์และพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรค หรือข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อมให้ได้มากที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพยายามจัดการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (Management of Change) หรือเท่ากับเป็นการจัดการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1.3 กระบวนการวางแผน ในการวางแผนของผู้บริหาร กระบวนการวางแผนจะเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 การคาดการณ์สภาพแวดล้อม

1.3.2 การตรวจสอบและปรับแผน

1.3.3 การจัดทำแผนประเภทต่าง ๆ

1.3.4 การกำหนดโครงสร้างของการวางแผน

1.3.5 การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1.4 การควบคุมและปรับแผน ผู้บริหารควรมีการทบทวนและพิจารณาข้อแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างแผนงานและผลที่เกิดขึ้นจริง หากพบว่าได้มีข้อแตกต่างที่มีความสำคัญเกิดขึ้น ควรจะวิเคราะห์และทำการปรับแก้แผน ซึ่งแนวทางการวางแผนตามสถานการณ์ (Contingency Planning) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากสภาพปัญหาและความไม่แน่นอนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เป็นผลให้แผนงานที่วางไว้แล้วนั้นต้องล้มเลิกซึ่งการวางแผนงานตามสถานการณ์

2. การจัดองค์การและระเบียบงาน

การจัดองค์การและระเบียบงาน คือ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการวางรูปแบบหรือโครงสร้างขององค์การ ตลอดจนการจัดระเบียบวิธีการปฏิบัติภายในหน่วยงานเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานให้สำเร็จลงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังหมายถึง การวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ดีไว้ด้วยกระบวนการจัดองค์การ (Process of Organizing) หมายถึง การจัดกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อสำหรับที่จะให้สำเร็จผลในวัตถุประสงค์ส่วนรวม และดำเนินการมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนากรอบภาพรวมหลายๆ ภาพขึ้นมา โดย 1)

เรียงลำดับข้อสมมติฐานที่จะมีความสำคัญต่อกิจการ 2) ประเมิน และค้นหาข้อสมมติฐานที่สำคัญที่สุด ที่ซึ่งจะมีอิทธิพล ผลกระทบต่อแผนงานของกิจการที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดที่จะส่งสัญญาณแจ้งเหตุให้ทราบ โดย 1)

ค้นหาดัชนี หรือเครื่องชี้ที่ซึ่งจะสามารถใช้เป็นสัญญาณบอกให้ทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม 2) มอบหมายความรับผิดชอบให้มีผู้ที่จะคอยติดตามเพื่อรายงานให้ทราบตามดัชนีหรือเครื่องชี้ข้างต้น

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแผนงานตามสถานการณ์ โดย 1) กำหนดกลยุทธ์

หรือ แผนงานทั่วไป ที่ซึ่งจะมีฐานะที่ตั้งอยู่ตรงในกลางของสภาวะการณ์ หรือที่ซึ่งสามารถแยกแยะให้ผูกติดอยู่กับภาพรวมแต่ละกรอบได้ 2) จัดทำขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องทำ พร้อมทั้งระบุเวลาที่จะดำเนินการตามแผนงานแต่ละกลุ่มให้กับผู้บริหาร ซึ่งควรจะต้องมีอำนาจหน้าที่ที่

จำเป็น สำหรับการควบคุมบังคับบัญชาคนให้ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมนั้นๆ ให้เสร็จสิ้นไป (Koontz & O'Donnell อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2546) ซึ่งการจัดองค์การ จะเกี่ยวข้องกับ กระบวนการแบ่งงานกันทำพร้อมกับการแบ่งส่วนอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมให้ และในที่สุดก็คือ การรวมอยู่เป็นกลุ่มของ โครงสร้างเดียวกันที่ยังคงมีระเบียบที่จะติดต่อสัมพันธ์กันได้ ตามปกติ เป็นกลุ่มที่มุ่งสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมอันเดียวกันตลอดเวลา กล่าวได้ว่าการจัดองค์การที่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้องจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ภายในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพการจัดองค์การประกอบด้วย 1) การกำหนดและอธิบายงานที่จะถูกนำไปดำเนินการ 4) การกระจายงานออกเป็นหน้าที่ 5) การรวมหน้าที่ต่างๆ เข้าเป็นตำแหน่งงาน 6) การอธิบายสิ่งที่จำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่งงาน 5) การรวมตำแหน่งงานต่างๆ เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม และสามารถบริหารจัดการได้ 7) การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ 8) การทบทวนและปรับโครงสร้างขององค์การเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด 9) การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดองค์การให้เป็นไปอย่างทั่วถึง 10) การกำหนดความจำเป็นของทรัพยากรมนุษย์ 11) การสรรหาผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ 12) การคัดเลือกจากบุคคลที่สรรหามา 13) การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่างๆ 14) การทบทวน ปรับคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรมนุษย์เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนดซึ่งองค์การที่จัดไว้ได้อย่างเหมาะสมนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของนักบริหารการจัดองค์การที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยสะดวกและง่าย กล่าวคือ จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางานค้าง ณ จุดใดจุดหนึ่งเพราะขาดคนทำไม่สิ้นเปลืองเพราะการทำงานซับซ้อน ไม่เกิดปัญหาการลังเลหรือเกี่ยงกันทำ และอีกทั้งจะช่วยให้การมอบหมายงานสามารถกระทำได้อย่างง่ายอีกด้วย ในแง่ขององค์การ การมีองค์การที่ดีอยู่แล้วย่อมเป็น โอกาสให้การเจริญเติบโตขององค์การสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ขาดตอน หรือสะดุดอยู่กับที่ เพราะเท่ากับมีการเตรียมการให้องค์การเติบโตขึ้นทีละน้อย เหมาะสมกับทุกครั้งของการขยายงานเสมอ และการตระหนักถึงโครงสร้างขององค์การที่ต้องสอดคล้องกับ ชนิดและปริมาณของงานที่จะทำ ย่อมช่วยให้้องค์การสามารถปรับโครงสร้างขององค์การให้เหมาะสมกับภาวะดังกล่าวได้ โดยจะสามารถจัดโครงสร้างเสียใหม่ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของเทคนิควิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ถ้าหากวิธีการทำบัญชีเปลี่ยนจากการลงด้วยมือมาใช้เครื่องจักร ก็ย่อมเป็นที่แน่นอนว่า การแบ่งงานกัน ในแผนกบัญชีย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และงานสำหรับแต่ละคนก็จะเปลี่ยนไป จำนวนงานอาจมากขึ้นหรือ

น้อยลงไปกว่าเดิม เป็นต้น ในอีกทางหนึ่งในแง่ของคณงาน การออกแบบงานแบ่งให้ฝ่ายต่างๆ หรือบุคคลต่างๆ ทำนั้น ถ้าหากจัดทำให้ถูกต้องก็ย่อมทำให้คณงานพอใจไม่รู้สึกร่างงานที่แบ่งให้มันมากไปหรือน้อยไป และเมื่อทราบถึงขอบเขตของความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ที่มี เขาก็ย่อมจะสามารถทำงานโดยใช้ความคิดริเริ่มได้เต็มที่ภายในขอบเขตมากกว่าการพะวงหรือไม่แน่ใจ เช่นเดียวกันกับการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนที่มีต่อฝ่ายอื่น เขาย่อมจะติดต่อและร่วมมือบุคคลอื่นๆ ในกลุ่มได้โดยไม่ติดขัดอีกด้วย

2.1 หลักการจัดองค์การ

2.1.1 มีการแบ่งงานกันทำ การที่มนุษย์เข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งนั้นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการแบ่งแยกแรงงานกันทำตามความถนัดตามความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มโดยส่วนรวมได้มากที่สุด การทำงานซ้อนกันหรือเหลื่อมล้ำกันก็จะไม่เกิดขึ้น

2.1.2 มีการกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ อย่างชัดเจน ผู้บริหารจะต้องจัดวางเรื่องความสัมพันธ์ต่างๆ ไว้ให้แน่ชัด เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและไม่ขัดแย้งกัน เรื่องความสัมพันธ์เหล่านี้ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ และของกลุ่มย่อยต่างๆ ที่ทำงานร่วมกันในองค์การ และเพื่อให้มีการร่วมมือกันทำงานในกลุ่มหรือองค์การ และให้เสริมกันไปในทิศทางที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักของการประสานงานกันจึงเป็นหลักที่สามที่เกี่ยวข้องอยู่ในการจัดองค์การ

2.2 การดำเนินการ

การดำเนินการหรือการอำนวยการ คือ วิธีในการจัดให้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงาน โดยการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ มอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน การทำหน้าที่ภาวะผู้นำ การประสานงาน เป็นต้น ผู้บริหารองค์การมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในด้านดำเนินการ โดยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย 1) การติดต่อสื่อสารและอธิบายวัตถุประสงค์ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบ 2) การมอบหมายมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่างๆ 3) การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการปฏิบัติงาน 4) การให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติงาน 5) การยกย่องสรรเสริญและการดำเนินคดีอย่างยุติธรรมและถูกต้องเหมาะสม 6) การจัดหาสภาพแวดล้อมมากระตุ้นการงานใจ โดยการติดต่อสื่อสาร เพื่อสำรวจความต้องการและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง 7) การทบทวนและปรับวิธีการของภาวะความเป็นผู้นำเมื่อ

สถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นที่กำหนด 8) ใช้การติดต่อสื่อสารในกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพกระบวนการติดต่อสื่อสาร คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลทุกระดับทุกหน่วยงาน โดยมีความสัมพันธ์กันภายใต้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศขององค์การ โดยเฉพาะการสื่อสารสองทาง เพื่อให้ผู้ส่งสารได้เข้าใจเรื่องราวสาระที่สื่อสารออกไป ซึ่งการสื่อสารในองค์การเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากสำหรับผู้บริหาร ทักษะในการสื่อสารเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่ง que ผู้บริหารจะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตนเองซึ่งจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บริหารในระดับต่างๆ และกับบุคลากร การติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารต้องใช้ในการดำเนินงานทาง การบริหาร เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจึงต้องเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในหน่วยงานของตน โดยเฉพาะในองค์การทางการศึกษาที่ต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ต้องมีการติดต่อ สื่อสารกับบุคคล กลุ่มหน่วยงาน หรือองค์การอื่นตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน ครู อาจารย์ คนงาน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนการติดต่อสื่อสาร จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจประสานงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผล

2.3 การติดตามและประเมินผลงาน

การติดตามและประเมินผลงาน คือ การติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานที่ได้สั่งการไป เพื่อจะได้ทราบว่างานที่มอบหมายให้บุคคลไปปฏิบัติจัดทำนั้นสามารถดำเนินไปได้หรือไม่ เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างหรือไม่ ประการใดเพื่อจะได้เตรียมการแก้ไขไว้ล่วงหน้า ซึ่งการติดตามผลการทำงานและแก้ไขปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุ ผลที่ต้องการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน 3) การแก้ไขความบกพร่อง 4) การทบทวนและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นที่กำหนด 5) การติดต่อสื่อสารซึ่งกระบวนการในการควบคุมและประเมินผลจะประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่สำคัญ คือ 5.1) การกำหนดสิ่งที่จะวัดหรือประเมินว่าจะประเมินในจุดหรือสิ่งใด ซึ่งการกำหนดสิ่งที่จะประเมินนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน 5.2) กำหนดตัวชี้วัด หรือเครื่องมือที่จะใช้วัดในสิ่งที่ต้องการวัด เช่น ถ้าผู้บริหารต้องการที่จะวัดความสามารถในการหากำไรขององค์กรตัวชี้วัดหรือเครื่องมือที่จะใช้สามารถเป็นกำไรขององค์กร หรือผลตอบแทนของการลงทุน เป็นต้น 5.3) กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน

หรือตัวเปรียบเทียบสำหรับตัวชี้วัดแต่ละตัว ซึ่งการกำหนดมาตรฐานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้
องค์กรสามารถทราบได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้
หรือไม่ โดยทั่วไปการกำหนดตัวชี้วัดในขั้นที่ 2 หรือการกำหนดมาตรฐานในขั้นที่ 3 มักจะ
ดำเนินการก่อนที่จะมีการประเมินผล โดยสามารถกำหนดได้ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมาย
และวัตถุประสงค์ขององค์กรถ้าองค์กรมีกระบวนการและขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์และ
เป้าหมายที่ดี และวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะที่เหมาะสมแล้ว มักจะมีการนำวัตถุประสงค์นั้น
กลับมาใช้เป็นตัวชี้วัดและมาตรฐานอีกครั้ง

2.4 การประเมินผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น โดยใช้ตัวชี้วัดที่ได้กำหนด
ขึ้นเป็นแนวทางในการประเมินและเก็บข้อมูล ถ้าเป็นการประเมินผลในระดับบุคคล การเก็บ
ข้อมูลสามารถทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรมหรือการให้ผู้บังคับบัญชาประเมินในระดับ
องค์กรระบบข้อมูลขององค์กรถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญสำหรับการประเมินผลระดับองค์กร
ทั้งนี้เนื่องจากในการประเมินผลองค์กรข้อมูลต่างๆ ที่จะใช้ในการประเมินผลจะต้องมาจาก
แหล่งต่างๆ หลายแห่ง ทั้งจากงบการเงินต่างๆ ข้อมูลด้านการผลิต ข้อมูลด้านการตลาดหรือ
ข้อมูลทางด้านบุคลากร ซึ่งในปัจจุบันองค์กรทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กได้ใช้ระบบข้อมูล
สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการประเมินผล

2.5 เปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการประเมินกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ว่า ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งถ้าผลที่
ออกมามีความแตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ผู้บริหารไม่สามารถยอมรับความแตกต่างนั้น
ได้ก็จะมีแนวทางในการดำเนินงาน 2 วิธี ได้แก่ การปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น และ
แก้ไขมาตรฐานหรือเกณฑ์ ถ้ามาตรฐานนั้นสูงหรือต่ำเกินไป

กล่าวสรุปได้ว่า การประเมินผลจะบ่งบอกถึงประสิทธิผลของงานในองค์กรนั้นๆ
ตลอดจนทราบปัญหา อุปสรรคการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการ
บริหารงานของ องค์กร. ให้ดีขึ้นในแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพื้นที่

แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในองค์กร

1. ความหมายและความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญอย่างยิ่งอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย
ของนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในการศึกษา เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร

บริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ถือว่าเป็นการนำเอาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และ 10 ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลมาปรับใช้ในการบริหารงานของ อบต. ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติจะช่วยให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญไว้ กล่าวคือ

มยุรี อนุมานราชชน (2547 : 208) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะให้ความสนใจเกี่ยวกับความสามารถในการผลักดันให้การทำงานของกลไกทั้งหมดสามารถบรรลุผลลัพท์ที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

วิลเลียมส์ (Williams. 1971 : 144 ; อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงชัญวงศ์. 2548 : 398-399) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า เป็นความพยายามที่จะตัดสินใจความสามารถขององค์การในการรวบรวมคนและทรัพยากรในหน่วยงานหนึ่ง และกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องมีการจัดหา เตรียมวิธีการทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายสำเร็จลุล่วง

Pressman & Wildavsky (1973 ; อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร. 2548: 27 - 28) ดังนั้น การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ขั้นตอนของการแปลงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายหรือองค์การมาเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความสามารถขององค์การและผู้นำ ในการนำเอาทรัพยากรขององค์การ อันได้แก่ กลุ่มบุคคล อุปกรณ์ งบประมาณรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2548 : 135-154) ได้เสนอตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ 6 ตัวแบบ ได้แก่

1. ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล : ตัวแบบนี้ยึดถือฐานคติที่ว่า นโยบายที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยย่อยต่างๆ ขององค์การ มีระบบวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนจรรยาบรรณให้คุณให้โทษ เนื่องจากผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด มีการแปลงวัตถุประสงค์ออกเป็นภารกิจย่อยภายใต้ความรับผิดชอบเฉพาะเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ ควบคุม และประเมินผล

2. ตัวแบบทางด้านการจัดการ : ตัวแบบนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีองค์การที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะขององค์การ เพราะเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังได้เพียงใด ดังนั้นนโยบายจะบรรลุเป้าหมายได้จะต้องอาศัยโครงสร้างขององค์การที่เหมาะสม บุคลากรมีความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้องค์การยังต้องมีการเตรียมการ หรือมีความพร้อมทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ

3. ตัวแบบทางด้านการพัฒนาขององค์การ : เน้นศึกษาปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่ของความผูกพันและการยอมรับ เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาและทางสังคมของมนุษย์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์การเป็นสำคัญภายใต้ฐานคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะเกี่ยวข้องกับการจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ความผูกพันของสมาชิกในองค์การ การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับตลอดจนสร้างทีมงานมากกว่าใช้การควบคุม ซึ่งกระบวนการที่ให้ผู้ปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือวางกรอบนโยบายจะถือว่า นโยบายเหล่านั้นมาจากผู้ปฏิบัติโดยตรง

4. ตัวแบบทางด้านการกระบวนการของระบบราชการ : ตัวแบบนี้เชื่อว่าอำนาจขององค์การไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งทางรูปนัย แต่มีอยู่กระจัดกระจายในองค์การ กล่าวคือ สมาชิกทุกคนขององค์การมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณญาณ โดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะควบคุมได้ ดังนั้นในบางครั้งความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่ใช่เรื่องของการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ แต่เกิดจากผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหารไม่ทราบสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติมากกว่า ดังนั้นการกำหนดนโยบายจำเป็นต้องพัฒนาจากเบื้องล่างคือประชาชน หรือผู้ปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพที่เกิดขึ้น

5. ตัวแบบทางการเมือง : ตัวแบบนี้เชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่นหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การ กลุ่ม หรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์การ เนื่องจากมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วม และการสร้างการยอมรับเป็นสิ่งที่ยากที่จะเกิดขึ้น แต่ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ดังนั้นการสร้างความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับความสามารถ

ในการเจรจา สถานะของอำนาจ และทรัพยากรของหน่วยงานในฐานะที่จะใช้เป็นเครื่องมือต่อรองของบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กร จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการสนับสนุนจากนักการเมือง สื่อมวลชน กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ รวมถึงสภาพความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการต่อรองของผู้เล่นแต่ละคนเป็นสำคัญ

6. ตัวแบบเชิงบูรณาการ : เป็นตัวแบบที่รวบรวมแนวคิดของทั้ง 5 ตัวแบบมาไว้โดยมุ่งแสวงหาผลกระทบของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ โดยพิจารณาถึง สมรรถนะขององค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม ภาวะผู้นำและความร่วมมือ และการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานของ อบต. ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแบบด้านการจัดการมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ดังนี้ สมบัติ ธำรงค์ธัญวงศ์ (2548 : 432-446) ได้กล่าวไว้ว่า

1. แหล่งที่มาของนโยบาย : นโยบายจะต้องผ่านกระบวนการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ขอบธรรม สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม เป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่
2. ความชัดเจนของนโยบาย : ถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายของนโยบายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หากนโยบายใดมีเป้าประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมากเพียงใด ก็จะต้องส่งเสริมให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องประสานกัน และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การสนับสนุนนโยบาย : การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติ และผู้ที่ได้รับผลจากการปฏิบัติตามนโยบายนั้นถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายจะต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า การกำหนดนโยบายควรมีกลุ่มผู้สนับสนุนนโยบายมากกว่าผู้คัดค้านและกลุ่มคัดค้านต้องไม่มีพลังมากพอที่จะขัดขวางการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อมิให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรการบริหาร
4. ความซับซ้อนในการบริหารงาน : การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร ดังนั้น

ผู้บริหารควรพิจารณาความเกี่ยวข้องขององค์การว่ามีจำนวนที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติสมรรถนะขององค์การ โครงสร้างงบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้บุคลากร ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มากน้อยเพียงใด เพราะยังมีจำนวนที่มีความเกี่ยวข้องมากก็จะยิ่งทำให้กระบวนการดังกล่าวมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นอันจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติและการบรรลุผลตามที่กำหนดไว้

5. สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ : การนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐนั้น จะมีความยากลำบากในการกำหนดว่าจะอะไรคือสิ่งจูงใจสำหรับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างไรก็ตามนักวิเคราะห์นั้นนโยบายต้องตระหนักเสมอว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติที่คาดหวังต่อความสำเร็จสูงนั้น อย่างน้อยจะต้องไม่ทำให้ผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเกิดความรู้สึกสูญเสียประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง นำไปสู่การต่อต้าน และความล้มเหลวในการกำหนดนโยบายในที่สุด

6. การจัดสรรทรัพยากร : ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งทรัพยากรนั้นหมายถึงรวมถึงทั้งเงินทุน เวลา และบุคลากร ตลอดจน จานเทศ โนโลยีและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกับดีว่าทรัพยากรมักมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ดังนั้นควรมีการใช้ทรัพยากรอย่างถูกต้องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จึงกล่าวสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างที่สอดรับกัน ในชุมชน รวมถึงทรัพยากร บุคลากร โครงสร้างของงบประมาณ ให้มีความสอดคล้องกับสถานที่ และพื้นที่ที่ปฏิบัติงานในแต่ละตำบลนั้นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมาย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมไว้ดังนี้
 ปัสลัม นับดีอูญู (2546 : 5) ได้กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือการแบ่งอำนาจในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในการกำหนดหรือจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะไม่สามารถทำได้โดยขาดความเข้าใจและประสานงานกันของบุคคลส่วนใหญ่ที่แสดงผ่านกลุ่มตัวแทนในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การกระทำดังกล่าวนี้ จะทำให้กลุ่มบุคคลและกลุ่มสามารถตัดสินใจในสิ่งที่กระทบต่อชีวิตของตนเอง โดยตรงเฉพาะประโยชน์ที่ตนควรจะได้รับจากบริการต่าง ๆ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2546 : 10-13) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตนเอง

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2551 : 56) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและเต็มใจของกลุ่มบุคคล ผู้มีส่วนร่วมได้เสียทุกขั้นตอน ในโครงการของงานพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้เสียต้องการมากที่สุดนั้น จะได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่า สิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง และมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนจะได้รับประโยชน์โดยเสมอหน้ากัน

พิมานา บุรฉินทุ (2552 : 23) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่มีสมาชิกของกลุ่มที่มีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความสนใจและความต้องการร่วมกัน และมีความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้มีอิทธิพลต่ออำนาจตัดสินใจว่าจะเป็นที่ทางตรงและทางอ้อม หรืออาจจะเป็นการดำเนินงานร่วมกันในการเพิ่มอำนาจต่อรองทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และการปรับปรุงสถานภาพทางสังคมของกลุ่มรูปแบบของการมีส่วนร่วม การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดความสนใจและความห่วงกังวลบังเอิญพ้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของสังคม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหลายขั้นตอน บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนั้น อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนหรือทุกขั้นตอนได้ โดยแบ่งขั้นตอนต่าง ๆ ตามประเภทของกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของนักวิชาการที่ให้ไว้ ดังนี้

กรรณิกา ชมดี (2549 : 51-52) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 10 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
6. การมีส่วนร่วมสัมภพณ์
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริ โภค
8. การมีส่วนร่วมผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์

อคิน รพีพัฒน์ (2548 : 14) แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาและทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางในการตัดสินใจ นำไปสู่กระบวนการวางแผนและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผน เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับปฏิบัติงานในสนาม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2547 : 50) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ โดยกล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดและหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พรรณนิภา โสทธิพันธุ์ (อ้างถึงใน นิโรธ โลหะชีพ, 2555 : 16) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนทั้งของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันร่วม กันรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำของกลุ่มหรือองค์กร

Cohen and Uphoff (1997 ; อ้างถึงใน เพ็ญนิภา อุดมสมุทร, 2552 : 5) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้กล่าวไว้ว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยส่วนร่วมมีการจัดกิจกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี คือ การมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์/วัสดุ/แรงงาน การร่วมในการประชุมวางแผน/โครงการ และการมีส่วนร่วมด้านการเป็นกรรมการของชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการร่วมกิจกรรมในการเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในประเด็นร่วมประสานการดำเนินการป้องกันปัญหาต่างๆ ระหว่างชุมชนกับ อบต.๙ และการเป็นส่วนร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชนเพื่อดำเนินการในการจัดทำกิจกรรม หรือ โครงการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับ อบต.๙ และส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตาม โครงการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับ อบต.๙ และส่วนใหญ่ร่วมเป็นกรรมการชุมชนเป็นส่วนมาก โดยการร่วมเป็นกรรมการเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของอบต. ร่วมเป็นกรรมการรับฟัง รับทราบ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ของ อบต.๙ และเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.๙ ร่วมเป็นกรรมการประเมินผลและให้คำแนะนำต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้ อบต.๙ นำไปปฏิบัติ

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (1981 : 6) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ออก
ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างถึงใน สยาม ภูหนองโอง. 2553 : 33) ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตน

สมานมิตร ญาณบุญ (2547 : 29) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยเป็นตัวนำในกิจกรรมทุกขั้นตอน คือขั้นการประเมินปัญหา ขั้นการวางแผน ขั้นการดำเนินงาน ขั้นการจัดสรรให้ชุมชนได้รับประโยชน์ และขั้นการติดตามประเมินผล และร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร หรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ในการบริหารงาน

อุทัย เลาหวิเชียร (2546 ; อ้างถึงใน กฤษณา ตันวิเศษ. 2555 : 21) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นภารกิจที่สำคัญของนักบริหารการพัฒนา เพราะงานพัฒนาเป็นงานที่ควรจะมาจกประชาชนผู้รับบริการ โดยความร่วมมือช่วยเหลือของฝ่ายข้าราชการเท่าที่จำเป็น ดังนั้นการมีความคิดริเริ่มของฝ่ายประชาชนจึงมีความจำเป็นต่อความสำเร็จของงาน เพราะสิ่งใดที่ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มประชาชนย่อมหวงแหน มีความเป็นเจ้าของต้องการรักษาทำนุบำรุงต่อไปให้เป็นโครงการที่ถาวรตรงกันข้ามหากเป็นโครงการที่เสนอโครงการที่เสนอหรือยึดยึดจากฝ่ายข้าราชการ ประชาชนก็มีความรู้สึกว่าคุณบังคับให้สนใจ โดยไม่ใช่เป็นความต้องการของตนเองประชาชนก็จะไม่สนใจต่อไป การทำงานบริหารการพัฒนาเน้นความสำคัญของการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน รูปแบบขององค์การก็ควรจะมีลักษณะเป็นแนวราบ มีลักษณะการกระจายอำนาจ มีการยืดหยุ่นตัวได้ดี และปรับตัวได้ง่าย เพื่อให้การปฏิบัติมีลักษณะเป็นการตอบสนองได้อย่างฉับพลัน

3. รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

โกวิทย์ พวงงาม (2547 ; อ้างถึงใน กฤษณา ตันวิเศษ. 2555 : 22) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ใน

ท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงาน เหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอา ปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2524 ; อ้างถึงใน ชีระยุทธ สุขเสมอใจ. 2550 : 9) กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน
3. ร่วมนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัดหรือแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของสังคม
4. ร่วมการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ในการที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตาม

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

8. ร่วมติดตาม ควบคุม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550) ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ร่วมคิดสร้างวิสัยทัศน์ของท้องถิ่น ได้อธิบายความหมายไว้ 2 ประการ ดังนี้

1.1 การร่วมคิดสร้างวิสัยทัศน์ของท้องถิ่น กลุ่มองค์กรในท้องถิ่น ร่วมคิดภาพความ สำเร็จของท้องถิ่น ที่ควรจะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้ข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น ภายใต้ทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งการจัดให้มีกิจกรรมสร้างวิสัยทัศน์ จะช่วยให้เกิดการ สร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่น เพราะการสร้างวิสัยทัศน์ต้องมีการ วิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สาธารณสุข การศึกษา จะทำให้คนเห็นปัญหาของท้องถิ่น เห็นความจำเป็นที่ต้องแก้ปัญหา เห็นความ จำเป็นที่ดึงรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ เปรียบเสมือนการตั้งปณิธาน ร่วมกันว่าเราต้องการให้เกิดอะไรขึ้นบ้างในท้องถิ่น ขณะนี้ท้องถิ่นของเราอยู่ในระดับใด จะ ก้าวไปสู่ความฝันตามวิสัยทัศน์ต้องทำอะไรบ้าง

1.2 การร่วมคิดวางยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จะทำให้เกิดการ รวมกลุ่มเพื่อสร้างพลังความเข้มแข็งของคนในชุมชนจะมียุทธศาสตร์ใดบ้างร่วมวางแผน หลังจากได้คิดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาไปถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนด ร่วมกันไว้แล้วนั้น จะต้องมีการวางแผนร่วมกันของคนในองค์กรต่าง ๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้นใน แผนนั้น อาจมีโครงการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละปี และอาจจะกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินการไว้ล่วงหน้าอีกสองปี เพื่อให้มองเห็นผลสำเร็จของการพัฒนาการ วางแผนจะช่วยให้เกิดระบบการจัดการของประชาชนท้องถิ่น เพราะในแผนจะระบุว่า มี กิจกรรมใดบ้างที่ต้องปฏิบัติ ใครเป็นผู้รับผิดชอบใช้งบประมาณหรือทรัพยากรอะไร จากที่ ไหนปฏิบัติในช่วงเวลาใดการคิดวางแผนร่วมกัน เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจของ สมาชิกในกลุ่มที่ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันแต่ต้น การปฏิบัติกิจกรรมตามแผนจึงจะเป็นไป ได้อย่างดีร่วมปฏิบัติกร่วมปฏิบัติ เป็นการรวมคนในกลุ่มต่าง ๆ ให้ทำงานร่วมกันตามแผนที่ วางไว้ ภายใต้จิตสำนึกที่จะแก้ปัญหของท้องถิ่น เกิดขึ้นร่วมกันปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งจะเป็นไป ตามภารกิจที่แต่ละองค์กรรับผิดชอบตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ เช่น ถ้าเป็นการพัฒนาด้าน

การศึกษาอาจจะเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในเวลาปกติ หรือการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย จะต้องดำเนินการในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อ ที่เน้นให้คนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวในท้องถิ่นของตน เพื่อเป็นการปลูกฝังให้คนรักท้องถิ่น มีจิตสำนึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นที่จะร่วมกันพัฒนาเป็นคนดีของสังคม และการปฏิบัติต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรอื่น ไม่ว่าจะเป็น วัด สถานพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

2. ร่วมติดตามประเมินผล

การติดตามผล ประเมินผลการดำเนินงาน ที่กลุ่มได้คิดปฏิบัติร่วมกันนั้น จะทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติ ทราบปัญหา อุปสรรค เพื่อมาร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหา จะทำให้ประชาคมท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง และจะต้องยอมรับผลการดำเนินงานนั้นด้วย เพราะเป็นแนวทางในการวางแผนในอนาคต

3. ร่วมรับประโยชน์

ผลจากการที่ทุกคน ทุกองค์กร ได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และเกิดผลตามที่ตั้งจุดประสงค์ และเป้าหมายไว้ ทุกคนก็จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติร่วมกัน และทุกคนก็ต้องรักษาประโยชน์ที่ได้นี้ให้ได้รับตลอดไป หากได้มีการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ ย่อมไม่ยากที่จะเกิดประชาคมท้องถิ่น แต่สิ่งที่ยากคือ ทำอย่างไรให้เกิดกิจกรรม การรวมกลุ่มกันขององค์กรต่าง ๆ ให้ได้ เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างประชาคมท้องถิ่น ความสำเร็จของการรวมกลุ่มอย่างหนึ่ง คือ การที่คนเสียผลประโยชน์ร่วมกัน จะรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ฉะนั้นจึงควรเริ่มต้นด้วยการจัดกิจกรรมให้คนในท้องถิ่นเห็นว่าจะเสียผลประโยชน์

ปาริชาติ วลัยเสถียร (อ้างถึงใน เพ็ญญา อุคตสมุทฺร. 2552 : 9) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความหมาย 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด โครงการได้แก่การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

2. การมีส่วนร่วมนัยทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบท สามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกพัฒนาโดยรัฐ จากส่วนกลางมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจการวางแผน

แนวคิดประชาคมหมู่บ้าน

การประชาคม (Civil Society) นับตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่ประชาคมในยุโรปตะวันออก โดยเฉพาะในโปแลนด์สามารถท้าทายอำนาจรัฐเผด็จการจนโค่นล้มผ่านหลังได้สำเร็จ ความหมายของประชาคม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่

1) สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสูง ในกิจกรรมสาธารณะระดับต่าง ๆ คือ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับ ประเทศ โดยมีการรวมตัวหรือกระทำผ่านองค์กรนานาชาติด้วยความสมัครใจ อย่างเป็นอิสระ จากรัฐและทุน หรือประชาสังคม คือ สังคมที่มี “การเมืองภาคประชาชน” ในระดับเข้มข้น แม้ว่ากิจกรรมสาธารณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะเรื่องการเมืองอย่างที่เข้าใจอย่างเดียว หากรวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อบรมเยาวชน 2) เครือข่ายองค์กรประชาชนที่มีกิจกรรมเชิงสาธารณะ โดยแยกต่างหากจากกิจกรรมที่รัฐเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสถาบันของรัฐ เช่น ลูกเสือชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล พรรคการเมือง หรือการไปเลือกตั้ง และไม่ใช้กิจกรรมในระบบตลาด เช่น การตั้งบริษัทหรือการซื้อขาย มีผู้ให้ความหมายของการประชาคมหมู่บ้าน ดังนี้

เมธาวิทย์ ไชยะจิตรกำจร (2555 : 10-13) กล่าวว่า ประชาคมหมู่บ้านเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยหลากหลายวิธีการ และขั้นตอนที่ชัดเจน ที่จัดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นที่หลากหลาย ข้อสังเกต และ/หรือข้อสรุป ของประชาชนหรือคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียว่ามีความรู้สึก หรือมีความคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเขาทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไร และมีแนวทางที่จะแก้ปัญหา หรือผลักดันในประเด็นนั้นๆ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายสุดท้ายคือการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประชาชนมีส่วนร่วม และเป็นเจ้าของการพัฒนา ประชาคม เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้คนทุกคนที่เข้าร่วมในกระบวนการ ได้แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อประเด็นอย่างเสรี

เท่าเทียม และตรงไปตรงมา การจัดให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นทำได้หลายวิธี เช่น การจัดเวทีประชาคม (People Forum) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นร่วมต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การส่งเสริมหรือพัฒนาให้เกิดศักยภาพในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการฝึกอบรม หรือการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับองค์กรภายนอก เวทีประชาคมเป็นวิธีการและเป้าหมายที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมระหว่างคนที่มีประเด็นหรือปัญหาาร่วมกัน โดยใช้เวทีในการสื่อสารเพื่อการรับรู้และเข้าใจในประเด็น/ปัญหา และช่วยกันผลักดัน หรือหาข้อสรุปเป็นแนวทางแก้ไขประเด็นปัญหานั้นๆ องค์ประกอบของการจัดเวทีประชาสังคมที่ดี นั้นต้องประกอบด้วย

1. ประเด็นที่เป็นที่ประจักษ์ว่าเป็นปัญหาร่วม ซึ่งประเด็นดังกล่าวต้องที่ชัดเจน ครอบคลุม ง่ายต่อความเข้าใจ โดยไม่ต้องอธิบายความมาก เป็นเรื่องที่มีการรับรู้ร่วมกันมาก่อนแล้วสำหรับผู้เข้าร่วมในกระบวนการประชาสังคมทุกคน
2. มีวัตถุประสงค์ของการจัดประชาคมที่ชัดเจน ว่าจัดเพื่ออะไร จัดไปทำไม และจะเอาผลที่ได้จากการประชาสังคมนั้น ไปทำอะไร ควรมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดประชาคมอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่มีประเด็นซ่อนเร้น
3. มีกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่ดี ในการขับเคลื่อนประเด็นไปสู่วัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม
4. ผู้เข้าร่วมประชาคมมีการแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกได้อย่างกว้างขวาง อิสระ ไม่ถูกครอบงำ และเป็นไปอย่างเท่าเทียม ผู้เข้าร่วมต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเป็นผู้เกี่ยวข้อง โดยตรง สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือผู้เข้าร่วมที่เป็นตัวแทนที่แท้จริงของชุมชนที่เข้าใจปัญหาหรือประเด็นที่พูดคุย และผู้เข้าร่วมที่เป็นตัวแทนของผู้มีหน้าที่ให้บริการ หรือจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชน ยกตัวอย่างเช่น การจัดเวทีประชาคมเพื่อระดมการป้องกันและแก้ปัญหาไข้หวัดนก ผู้เข้าร่วมประชาคม ควรประกอบด้วยกลุ่มแรกคือ ตัวแทนชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. พระ ครู ฯลฯ กับ กลุ่มที่สองที่เป็นผู้มีหน้าที่ให้บริการ (หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ) เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน เป็นต้น
5. มีผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือวิทยากรกระบวนการ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดเวทีประชาคมที่มีทักษะและประสบการณ์ และเป็นกลาง ไม่ครอบงำ ไม่ชี้นำ หรือมีคำตอบอยู่ในใจล่วงหน้า ทักษะที่จำเป็นคือ ทักษะในการตั้งและถามคำถาม รู้จักเลือกวิธีการที่เหมาะสมสำหรับคนแต่ละกลุ่ม ทักษะในการฟัง ทักษะในการวิเคราะห์และสรุปประเด็นหรือข้อคิดเห็นจากกลุ่ม และทักษะในการจัดการกลุ่ม เช่น จัดการ

กับผู้เข้าร่วมที่ชอบพูดมากเกินไปหรือไม่ชอบพูดเลย โดยใช้คำพูดและท่าทีที่นุ่มนวลหรืออาจใช้อารมณ์ขันเข้ามาช่วย เพื่อให้เกิดการถกอภิปรายแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง ตรงประเด็น และมีข้อสรุปที่นำไปปฏิบัติหรือทำให้เกิดความก้าว หน้าในขั้นตอนต่อไปได้ ซึ่งในงานด้านสาธารณสุขนั้น โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มักมีโอกาสดังกล่าวที่ดังกล่าวอยู่บ่อยครั้ง ในการจัดเวทีประชาคมในประเด็นสาธารณสุข อาจพิจารณาใช้วิทยากรกระบวนการที่เป็นบุคลากรสาธารณสุขเอง หรือ เป็นบุคคลภายนอกวิชาชีพก็ได้ ซึ่งมีข้อดีต่างกัน ในแง่ที่บุคลากรสาธารณสุข จะเข้าใจเนื้อหาแต่อาจจะอดไม่ได้ที่จะชี้นำ ในขณะที่บุคคลภายนอกอาจจะมีความเป็นกลางแต่ต้องเข้าใจเนื้อหาและระบบงานที่เกี่ยวข้องพอสมควรด้วย ผู้ที่ต้องทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการ บ่อย ๆ ควรหาโอกาสเข้ารับการศึกษาอบรมทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการทำหน้าที่ดังกล่าวมากขึ้น สำหรับเอกสารนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการที่จะกล่าวถึงต่อไป

6. มีบรรยากาศที่ดี ซึ่งรวมถึง มีคำถามที่ดี ที่เปิดโอกาสให้คนได้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา มีบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันและสมานฉันท์ มีสถานที่ที่ดี และเอื้ออำนวยต่อการพูดคุย เช่น มีห้องที่ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีมีสมาธิ มีเครื่องขยายเสียงที่ช่วยให้ได้ยินการสนทนาต่างๆ อย่างทั่วถึง มีการจัดที่นั่งที่เหมาะสม มีผู้อำนวยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดี เป็นต้น

7. มีระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่เร็วหรือรวบรัดเกินไปจนทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกอึดอัดและไม่เข้าใจหรือนานเกินไปจนทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อ

8. ต้องมีข้อสรุปเกิดขึ้นทุกครั้งที่ทำเวทีประชาคมว่า คนในกลุ่มคิดอย่างไรกับประเด็นนั้น ๆ จะมีแนวทางในอนาคตร่วมกันอย่างไร เพื่อแก้ไขหรือผลักดันประเด็นดังกล่าว มีข้อเสนอแนะ ไหนบ้างที่น่าสนใจและน่าจะนำไปขยายต่อ เมื่อสรุปแล้วต้องแจ้งต่อที่ประชุมเพื่อแก้ไข เพิ่มเติม และให้ที่ประชุมมีมติยอมรับผลที่เกิดจากการประชาคมนั้นๆ

9. มีสื่อและอุปกรณ์การสื่อสารที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจประเด็น เนื้อหา ตรงกัน เช่น ในขั้นตอนการอธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดเวที อาจจำเป็นต้องใช้สื่อภาพและเสียง เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เช่น การฉาย power point หรือการแจกเอกสารชี้แจงประเด็นหลัก ๆ ให้กับผู้เข้าร่วมเวที รวมไปถึงกระดาน กระดาษ การ์ด ปากกา เทปขาวหรือหมึก ฯลฯ

10. มีการประสานงานล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ที่มาร่วมเวทีมีเวลาเตรียมข้อมูล เตรียมความคิดที่จะมานำเสนอได้เป็นอย่างดี หากเนื้อหาที่มีความซับซ้อนอาจจำเป็นต้องส่งข้อมูลให้ศึกษาล่วงหน้า เป็นต้น

1. ขั้นตอนในกระบวนการจัดทำเวทีประชาคม

ขั้นตอนแรก ขั้นตอนเตรียมการก่อนการทำเวทีประชาคม ในขั้นตอนนี้วิทยากร กระบวนการ หรือ ผู้อำนวยการเรียนรู้ประชาสังคมจะต้องเตรียมตัว โดยจัดเตรียมเรื่องในต่อไป

1. การเตรียมประเด็นที่ต้องการในเวทีประชาคม โดยใช้แนวทาง ดังนี้

1.1 ตั้งคำถามกับตัวเองว่า ประเด็นนั้นๆ เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกส่วนหรือไม่อย่างไร ประเด็นดังกล่าวนั้นมีความชัดเจนหรือง่ายต่อความเข้าใจของทุกๆคน ที่มาจากหลากหลายภูมิหลังหรือไม่ หากยากเกินไปจะทำให้ประเด็นนั้นชัดเจนและง่ายต่อความเข้าใจอย่างไร

1.2 คำถามอะไรบ้าง หรือเครื่องมืออะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมในประชาสังคมเข้าใจประเด็นอย่างชัดเจน เพื่อร่วมกันอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ทำความเข้าใจกับประเด็นนั้นๆ โดยอาจจะต้องอ่าน และสรุปประเด็นนั้นลงในกระดาษ

1.4 หากจะใช้คำถามเป็นเครื่องมือในการทำให้ประเด็นนั้นๆ ชัดเจนขึ้น ระหว่างการทำประชาสังคม ต้องเขียนคำถามลงในกระดาษ และเขียนโดยเรียงลำดับกัน ในแต่ละคำถามให้ถามตัวเองว่าต้องการจะบอกอะไร หรือให้ข้อมูลอะไร แก่ผู้เข้าร่วมประชาสังคม เขียนข้อมูลนั้น โดยสรุปลงไปหลังคำถาม

สรุปได้ว่า การประชาคมควรมีขั้นตอนทุกขั้นตอน และมีประเด็นที่ชัดเจนเพื่อให้การประชาคมสามารถนำไปเป็นแผนการดำเนินการปฏิบัติงานของชุมชนนั้นๆ ได้

อนек เหล่าธรรมทัศน์ (2548 : 59) ให้คำจำกัดความของประชาคมไว้ว่า ประชาคมไม่จำเป็นต้องเป็นประธาน คนทุกซ์ คนยาก ประชาคมเป็นคำที่เน้นเรื่องความสมานฉันท์ ความกลมเกลียวมากกว่าความแตกต่าง หรือแตกแยกภายในหมู่ประชาชน เป็น Concept ที่รวมเอาคนชั้นกลางและชนชั้นสูงเข้าไว้ด้วย ดังนั้น การสร้างประชาคมจะต้องอาศัย Imagination อาศัยการสร้างวัฒนธรรม อาศัยหลักเกณฑ์ หลักการในความร่วมมือและการแก้ไขความขัดแย้งต้องมีความเข้าใจกัน

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2549 : 20-23) ให้คำจำกัดความของประชาคมไว้ว่า สังคมที่ประชาชนทั่วไปมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนเอง โดยอาศัยองค์กร กลไก กระบวนการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ประชาชนจัดขึ้น หรือหมายถึง ส่วนของสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐ (ซึ่งดำเนินโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย) และไม่ใช่ภาคธุรกิจ (ซึ่งดำเนินงานโดยมุ่งหวังกำไร) นอกจากนี้ส่วนประชาคมยังได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึงกลุ่มประชาชนอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่หรืออาณาเขตหนึ่ง ๆ เช่น จังหวัด อำเภอ กลุ่มน้ำ กลุ่มจังหวัด และมีความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของในพื้นที่หรืออาณาเขตนั้น ๆ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2550 : 15-17) ให้คำจำกัดความของคำว่า ประชาคม ว่า หมายถึง ทุก ๆ ส่วนของสังคม โดยรวมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ถือว่าทั้งหมดเป็นประชาคม

ประเวศ วะสี (2542 : 25-28) ให้ความหมายประชาคมโดยใช้คำว่า “ความเป็นชุมชน” แทน (Community Building) หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีอุดมคติร่วมกัน หรือความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารหรือมีการรวมกลุ่มกัน อยู่ห่างกันได้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วย มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างร่วมกันและจะต้องมีการจัดการในระดับกลุ่ม

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ. 2541 หมวด 1 ข้อความทั่วไป ข้อ 4 ในระเบียบนี้ ประชาคม หมายถึง บุคคลในชุมชนมารวมตัวเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันดำเนินการ ร่วมกันรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายและศีลธรรมอันดีของสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกในความเป็นเจ้าของชุมชนของตนเอง

1. เพิ่มเติมคำนิยามใหม่โดยข้อ 4 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ประชาคมเกิดเมื่อสมาชิกของชุมชนซึ่งมีความเข้าใจเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของพลเมือง ซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดความคิด ความตระหนักถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาหรือจะเป็นความเดือดร้อนของชุมชน ทั้งที่ใกล้ตัวหรือเป็นเรื่องอนาคต หรือเป็นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ที่จะให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยรวม สมาชิกของชุมชนก็จะรวมตัวกันเพื่อช่วยคิด ช่วยทำในรูปแบบของประชาคม

2. ชุมชนเป็นของสมาชิกทุกคนในชุมชน เมื่อมีสถานการณ์หรือปัญหาใดก็ย่อมเป็นทั้งสิทธิหน้าที่เสรีภาพ โดยชอบของสมาชิกหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนทุกคนมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยมีประชาคมเป็นที่ให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจและลงมือทำในเรื่องต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ด้วยความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทุกคนสามารถคิดได้ทำเป็น ถ้าเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความสามารถ

3. ประชาคมเป็นของสมาชิกในชุมชนทุกคน เช่น ชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มต่างๆ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการหมู่บ้าน หมอ ผู้นำศาสนา ครู นักกฎหมาย พระ เยาวชน แม่บ้าน มัคคนายก ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านหรือแม้แต่ผู้ที่อยู่นอกชุมชนแต่สนใจที่จะมาให้การสนับสนุน ฯลฯ

4. ชุมชนที่มีประชาคมจะทำให้สมาชิกของชุมชนได้เรียนรู้ ได้แสดงออกโดยการได้คิด ได้ทำได้พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตัดสินใจด้วยเหตุผล และข้อตกลงของสมาชิกจากประชาคมสามารถนำไปปฏิบัติและเกิดผลคือชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน ฉะนั้น เมื่อมีปัญหาหรือสถานการณ์ใดในชุมชนก็ใช้ประชาคมเป็นเวทีในการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันดำเนินการและร่วมกันรับผิดชอบ

5. ประชาคมไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงาน ไม่ต้องมีสำนักงาน แต่อาจใช้สถานที่ต่างๆ เป็นที่รวมตัวหรือพบปะกัน เช่น ลานวัด ศาลากลางบ้าน มัสยิด โรงเรียน ฯลฯ แล้วแต่สมาชิกเห็นว่าเหมาะสมและไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน จะทำตอนไหนก็ได้แล้วแต่สถานการณ์ โอกาส และเวลาว่างของสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชน

6. ประชาคมเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน ประชาคมอาจเริ่มต้นจากสถานการณ์ แรงบันดาลใจ หรือจากกระแสหรือการกระตุ้นความคิดให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนเองหรือจากบุคคล ข่าวสารภายนอกชุมชน เช่น เจ้าหน้าที่ สมาคม ชมรม สื่อมวลชน ฯลฯ ทำให้เกิดความต้องการร่วมมือกันหรือในเรื่องเดียวกัน

7. ประชาคมไม่จำกัดขนาดในการรวมตัวของสมาชิก จะมากหรือน้อยก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการและความสนใจของสมาชิกที่มีต่อเรื่องที่เวทีประชาคมหยิบยกมาเป็นหัวข้อในการปรึกษาหารือ พูดคุยข้อมูลต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนกัน เพื่อให้มีการตัดสินใจและทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน คนนอกชุมชนจะมาร่วมประชาคมได้ เพราะประชาคมเป็นเวทีเปิด ต้องการความคิดเห็นและประสบการณ์ที่มีความหลากหลายจากคนที่เกี่ยวข้อง จะทำให้มีแรงคิด และการตัดสินใจรอบอบมากยิ่งขึ้น

8. ในประชาคมมีการคิด พูด ฟัง หาเหตุ หาผล และหาข้อมูลในเรื่องที่ประชาคมนำมาเป็นหัวข้อในการปรึกษาหารือ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องที่อยากคิด อยากทำและอยากเห็นพร้อมร่วมทำตามข้อยุติของประชาคมอันเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน

9. ประชาคมคิดและทำได้ทุกเรื่องที่สมาชิกของชุมชนสนใจ เช่น เรื่องเศรษฐกิจของชุมชนเรื่องการว่างงาน ปัญหายาเสพติด เรื่องขาดน้ำทำนา เรื่องการปลูกพืชปลอดสารพิษ เรื่องสิทธิ หน้าที่และความเสมอภาค เรื่องการดูแลรักษาและแบ่งปันผลประโยชน์ในทรัพยากรของชุมชน ฯลฯ ประชาคมมีปัญหา ปรึกษาใครก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นปลัดอำเภอ พัฒนาการ ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเจ้าหน้าที่เกษตร ประชาชนชาวบ้าน นักพัฒนาจากภายนอกชุมชน ฯลฯ แล้วแต่ลักษณะของเรื่องราวที่ต้องการผู้รู้ที่มีความชัดเจน สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

10. ทุกกลุ่มชนต้องมีผู้นำ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ประชาชนชาวบ้านล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะเกื้อหนุนให้เกิดประชาคมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากสมาชิกของชุมชน สามารถเป็นผู้กระตุ้นและนำความคิดให้สมาชิกของชุมชนได้ตระหนักในบทบาทความรับผิดชอบที่ต้องทำเพื่อชุมชนจนเกิดการรวมตัวกันในรูปของประชาคมขึ้นได้

11. ประชาคมได้ต้องรอให้ราชการสั่งการ เพราะประชาคมเป็นกิจกรรมทางสังคมที่สมาชิกของชุมชนมารวมตัวกันด้วยจิตสำนึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือมีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนหรือท้องถิ่น ซึ่งจนเป็นเจ้าของให้เป็นชุมชนนำอยู่อาศัยหรือชุมชนที่มีคุณภาพ

12. ประชาคมไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ แต่การรวมตัวของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้แก่ชุมชน เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อย่างไรก็ดี ประชาคมต้องมีกติกาของการอยู่ร่วมกันหรือวินัยของชุมชนที่จะไม่ดำเนินการใด ๆ ในสิ่งที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ไม่ใช้กฎหมาย ไม่แสดงความก้าวร้าวหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

13. ประชาคมไม่มีงบประมาณเฉพาะที่จะใช้เป็นคำตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่ สมาชิกของชุมชนที่มาร่วมคิด ร่วมทำในเวทีประชาคม แต่ข้อเสนอที่ได้จากการคิดร่วมกันของประชาคมมี 3 ลักษณะ คือ หนึ่ง เป็นข้อเสนอที่ประชาคมสามารถทำได้เอง โดยไม่ต้องใช้เงิน หรือสอง เป็นข้อเสนอที่ประชาคมทำได้ แต่ต้องขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

หรือสาม เป็นข้อเสนอที่ประชาคมไม่สามารถทำเองได้ ต้องให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้ ข้อเสนอข้อสอง และข้อสามนี้ อาจได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การปกครองท้องถิ่น ส่วนราชการภาคเอกชน องค์กรต่างประเทศ โดยขึ้นอยู่กับข้อเสนอของประชาคมว่ามีความสอดคล้องกับเงื่อนไขของหน่วยงานที่จะให้การสนับสนุนได้หรือไม่เพียงใด

14. ประชาคมไม่มีวาระการดำรงอยู่ เพราะประชาคมเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งเมื่อมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมของชุมชน ก็จะกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน เมื่อใดที่มีปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือมากระทบต่อสมาชิกชุมชนก็จะเกิดจิตสำนึกที่จะมารวมตัวกัน ปรึกษาหารือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และการที่สมาชิกของชุมชนได้มาร่วมกิจกรรมกันบ่อยครั้งก็ยิ่งจะทำให้เกิดความรักความหวงแหน ความเป็นเจ้าของ ความภาคภูมิใจใจถิ่นที่อยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น

15. การปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ ต้องฟังเสียงประชาชนและให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วม การมีประชาคมจะเอื้ออำนวยประโยชน์ในการบริหารราชการของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่จะรับทราบปัญหาความต้องการของชุมชนได้ ตรงตามความต้องการที่แท้จริง อันเป็นหัวใจของการให้บริการสาธารณะในหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

สรุปได้ว่า การประชาคมในชุมชนทุกคนมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยการประชาคมเป็นที่ให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจและลงมือทำในเรื่องต่างๆ ที่ตรงกับความต้องการของชุมชน มีการคิด พูดย ฟัง หาเหตุ หาผล และหาข้อมูลในเรื่องที่นำมาเป็นหัวข้อในการปรึกษาหารือ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องที่อยากคิด อยากทำและอยากเห็นพร้อมร่วมทำตามข้อยุติของประชาคมอันเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งขนาดหมู่บ้าน

1. หลักการของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน SML

1.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชน ให้มีความพร้อมในกระบวนการสร้างสรรค์

ความคิดและนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในด้านการดำรงชีวิตและมีอาชีพ อย่างมีคุณภาพมั่นคงและยั่งยืน

1.2 เป็นเครื่องมือซึ่งทำให้เห็นทิศทางและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

1.3 เป็นรูปแบบในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในภาคประชาชนจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อการดำรงชีพและการมีอาชีพของประชาชน โดยส่วนรวม

1.4 เป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการสร้างผู้นำในท้องถิ่นที่มาจากภาคประชาชนโดยแท้จริง เพื่อการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพในอนาคต (กองทุนพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน พ.ศ. 2555)

นโยบาย SML แบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 ขนาด ตามขนาดของพื้นที่และประชากร ได้แก่

1. หมู่บ้านขนาดเล็ก (Small) ประชากรไม่เกิน 500 คน งบประมาณ 300,000 บาท/ปี

2. หมู่บ้านขนาดกลาง (Medium) ประชากร 501-1,000 คน งบประมาณ 400,000 บาท/ปี

3. หมู่บ้านขนาดใหญ่ (Large) ประชากรเกิน 1,000 คน งบประมาณ 500,000 บาท/ปี (ที่มา : โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน SML พ.ศ. 2554)

จากการศึกษาแนวคิดการแบ่งขนาดหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน SML พ.ศ. 2554 : ซึ่งรัฐบาลได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณให้กับชุมชน โดยยึดหลักความเป็นจริงตามจำนวนประชากรและได้สอดคล้องกับขนาดของหมู่บ้านในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาจึงใช้เกณฑ์นี้ในการแบ่งขนาดหมู่บ้านเพื่อศึกษาต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ถือกำเนิดขึ้นมาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชน โดยการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

นพพร ตั้งจิตต์งาม (2551 : 15) ได้อธิบายความมาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1 รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

1.2 รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ผ่านมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลง การประกาศยกฐานะสภาตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา โดยในประกาศให้ระบุชื่อและขอบเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ต้องการยกฐานะของสภาตำบลเป็นนิติบุคคล และเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารงานในระดับตำบลมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

2. พ.ศ. 2546 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

3. พ.ศ. 2552 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้งและมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

4. หลักเกณฑ์การจัดตั้งและการยุบรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สำหรับการยุบรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วน

ตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นหรือแยกพื้นที่บางส่วนไปรวมกับหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือรับพื้นที่บางส่วนของสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นมารวมด้วยกันได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้กำหนดขอบเขตใหม่ของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย กระทรวงมหาดไทยสามารถดำเนินการประกาศยุบสภาตำบลทั้งหมด และองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีจำนวนประชากรไม่ถึง 2,000 คน โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันภายใน 90 วัน นับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

2. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

ได้แบ่งโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหมู่บ้านเดียวให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.4 ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการการ แต่งตั้งเลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้สภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบล เลือกลงเลือกตั้งการบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง เป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ จัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

3. นายองค์การบริหารส่วนตำบล

ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารให้องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง นายองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคนและเลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชารองจากนายองค์การบริหารส่วนตำบล รับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเปรียบเทียบปรับคดีละเมิดตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยแบ่งโครงสร้างของพนักงานส่วนตำบลออกเป็น สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนโยธา ส่วนการคลัง และส่วนสาธารณสุข

3.1 นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

3.1.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.4 วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3.1.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.6 ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

4. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 พ.ศ.2552) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

4.2 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

4.3 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

4.4 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4.5 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4.6 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.7 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.8 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

4.9 คู่ມครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.10 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

4.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควรและภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

4.11.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

4.11.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

4.11.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

4.11.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ
สวนสาธารณะ

4.11.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

4.11.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

4.11.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

4.11.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของ
แผ่นดิน

4.11.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.11.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

4.11.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

4.11.12 การท่องเที่ยว

4.11.13 การผังเมือง

5. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542 : 53-54) มาตราตรา 16 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบ
การบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้

5.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

5.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

5.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ

5.4 การสาธารณสุข โภชนา และการก่อสร้างนั้นๆ

5.5 การสาธารณสุขการ

5.6 การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ

5.7 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

5.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

5.9 การจัดการศึกษา

5.10 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

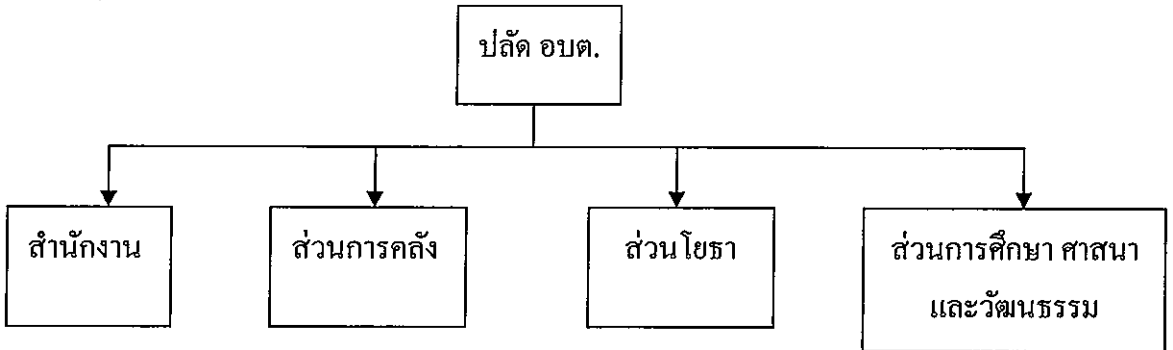
- 5.11 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่น
- 5.12 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 5.13 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 5.14 การส่งเสริมกีฬา
- 5.15 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชน
- 5.16 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 5.17 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 5.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 5.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 5.20 การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- 5.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 5.22 การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- 5.23 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรง
มหารศพและสาธารณสุขสถานอื่นๆ
- 5.24 การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5.25 การผังเมือง
- 5.26 การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- 5.27 การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 5.28 การควบคุมอาคาร
- 5.29 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5.30 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 5.31 กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ ในฐานะที่
เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ที่สามารถบริหารจัดการท้องถิ่น ได้ตามหลักแห่งการ

ปกครองตนเอง โดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนา
ท้องถิ่นต่อไป

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย

โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 4 ส่วนสำคัญๆ
และมีบุคลากรตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บังคับบัญชาของส่วนของข้าราชการ
พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

2. สำนักงานปลัด อบต. มีบุคลากรดังต่อไปนี้

- 2.1 หัวหน้าสำนักปลัด
- 2.2 บุคลากร
- 2.3 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
- 2.4 นักพัฒนาชุมชน
- 2.5 นิติกร
- 2.6 เจ้าพนักงานธุรการ
- 2.7 เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน
- 2.8 เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
- 2.9 เจ้าหน้าที่ธุรการ
- 2.10 ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
- 2.11 ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
- 2.12 นักการภารโรง (พนักงานจ้างทั่วไป)
- 2.13 คนงานทั่วไป (พนักงานจ้างทั่วไป)

2.14 พนักงานขับรถ

อำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับด้านบริหารทั่วไป ด้านนโยบายและแผน ด้านกฎหมายและคดี และด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3. ส่วนการคลัง มีบุคลากรดังต่อไปนี้

- 3.1 นักบริหารงานคลัง
- 3.2 นักวิชาการเงินและบัญชี
- 3.3 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี
- 3.4 เจ้าพนักงานพัสดุ
- 3.5 เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้
- 3.6 เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้
- 3.7 ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้
- 3.8 ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
- 3.9 ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัสดุ

อำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการเงิน บัญชี พัฒนาและจัดเก็บรายได้ และทะเบียนทรัพย์สิน และพัสดุ

4. ส่วนโยธา มีบุคลากรดังต่อไปนี้

- 4.1 นักบริหารงานช่าง
- 4.2 นายช่างโยธา
- 4.3 ช่างโยธา
- 4.4 ผู้ช่วยช่างโยธา
- 4.5 ผู้ช่วยช่างไฟฟ้า
- 4.6 ชูรการโยธา

อำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการก่อสร้าง ออกแบบและควบคุมอาคารและด้านสาธารณสุขโรค

5. ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีบุคลากรดังต่อไปนี้

- 5.1 นักบริหารงานการศึกษา
- 5.2 นักวิชาการศึกษา
- 5.3 ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
- 5.4 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย

อำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก

เหตุที่ได้ชื่อว่าบ้านหนองโก เพราะสมัยก่อนลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีหนองน้ำขนาดใหญ่ ที่มีต้นตะโกเกิดอยู่ล้อมรอบบริเวณหนองน้ำและอยู่ห่างจากอำเภอบรบือ ประมาณ 15 กิโลเมตร เมื่อมีผู้มาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นแล้วต่อมาก็เริ่มมีคนเข้ามาอยู่เพื่อทำมาหากินและตั้งชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีเส้นทางเกวียนที่ใช้ในการสัญจรไปมาระหว่างอำเภอบรบือกับชุมชน จึงมีผู้คนพูดติดปากกันว่าบ้านหนองโก เมื่อมีการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่นที่ดีขึ้นจึงรวบรวมเอาหมู่บ้านต่างๆ ขึ้นเป็นตำบลหนองโก ในปัจจุบันโดยใช้ชื่อจากหมู่บ้านหนองโก ตำบลหนองโก เป็นตำบลหนึ่งใน 15 ตำบล ของอำเภอบรบือ ซึ่งแยกจากตำบลบ่อใหญ่ และได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทย แยกเขตการปกครองเป็นตำบลหนองโก เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2535 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการแต่งตั้งและเปลี่ยนแปลงเขตตำบลในท้องที่ ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลหนองโกเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก เมื่อปี พ.ศ. 2539 (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก. 2556 : 4)

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบรบือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 29.02 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 18,137.5 ไร่ มีอาณาเขตติดกับตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลหนองโนและตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลบรบือ และตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1.2 ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีทั้งเป็นพื้นที่ลูกคลื่น ที่ราบลุ่ม พื้นที่ทั่วไป ของตำบล มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 150 -200 เมตร พื้นที่ราบบางส่วนของตำบลมีการทำนา ส่วนพื้นที่ราบสูงมีการปลูกพืชไร่ มีลำห้วยไหลผ่านหนึ่งสาย ได้แก่ ลำห้วยวังหลักช้าง ชลประทาน ขนาดเล็ก 1 แห่ง และมีสระน้ำตามหมู่บ้านสมรรถนะดิน

1.3 ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 5,509 คน แยกเป็น

เพศชาย จำนวน 2,753 คน

เพศหญิง จำนวน 2,756 คน

มีความหนาแน่นเฉลี่ย 289 คน/ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนในตำบลหนองโก

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านหนองโก	165	338	351	689
2	บ้านหนองโก	141	266	275	541
3	บ้านหนองโก	110	195	210	405
4	บ้านโคกกลาง	78	152	141	293
5	บ้านเปลือย	137	267	254	521
6	บ้านหนองตูบ	104	219	211	430
7	บ้านหนองคลอง	74	159	146	305
8	บ้านเปลือย	68	72	69	141
9	บ้านหนองโก	170	293	291	584
10	บ้านหนองตูบ	120	234	251	485
รวม		1,167	2,195	2,199	4,394

ที่มา : อบต. หนองโก 2553

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยประมาณ 35,024 บาท/ปี

2.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ปั้มน้ำมัน	จำนวน	2 แห่ง
โรงสี	จำนวน	20 แห่ง
สหกรณ์การเกษตร	จำนวน	1 แห่ง
ศูนย์สาธิตการตลาด	จำนวน	1 แห่ง
ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบล	จำนวน	1 แห่ง

3. สภาพสังคม

3.1 ด้านศาสนา

ประชากรในตำบลหนองโก นับถือศาสนาพุทธ โดยมีศาสนสถาน 6 แห่ง คือ

1. วัดบ้านหนองโก ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองโก หมู่ที่ 1
2. วัดบ้าน โลกกลาง ตั้งอยู่ที่ บ้านโลกกลาง หมู่ที่ 4
3. วัดบ้านเป็ล้อย ตั้งอยู่ที่ บ้านเป็ล้อย หมู่ที่ 5
4. วัดป่าสรณามุณี ตั้งอยู่ที่ บ้านเป็ล้อย หมู่ที่ 8
5. วัดบ้านหนองคลอง ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองคลอง หมู่ที่ 7
6. วัดบ้านหนองตวบ ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองตวบ หมู่ที่ 6 , 10

3.2 ด้านการศึกษา

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโกมีโรงเรียนในพื้นที่ดังนี้

3.2.1 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน คือ

โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม

3.2.2 ระดับประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน คือ

- 1) โรงเรียนบ้านหนองโก
- 2) โรงเรียนบ้าน โลกกลาง
- 3) โรงเรียนบ้านเป็ล้อย - หนองตวบ

3.2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง คือ

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองโก
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองตูป – เป็ลือย

3.3 สาธารณสุข

- 3.3.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองโก
- 3.3.2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านเป็ลือย – หนองตูป

3.4 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 3.4.1 อาสาสมัครตำรวจชุมชน (ราษฎรอาสา)
- 3.4.2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
- 3.4.3 ลูกเสือชาวบ้าน (ลส.ชบ.)

4. การบริการพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม

ใช้ถนนลาดยางแอสฟัลท์ ของกรมทางหลวงชนบท เป็นถนนสายหลักในการคมนาคม และใช้ถนนลูกรังและถนนคอนกรีตเสริมเหล็กระหว่างหมู่บ้านภายในตำบล

4.2 การโทรคมนาคม

โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 17 แห่ง

4.3 การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ครบ 10 หมู่บ้าน

4.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ

อ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

สระน้ำขนาดเล็ก

ลำห้วยวังหลักช้าง

อ่างเก็บน้ำร่องหัวช้าง

4.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย 9 แห่ง

บ่อบาดาล 64 แห่ง

สระน้ำในไร่นาการเกษตร 563 แห่ง

5. ข้อมูลอื่น ๆ

5.1 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ป่าสาธารณะ จำนวน 7 แห่ง

5.2 มวลชนจัดตั้ง

- 5.2.1 ลูกเสือชาวบ้าน 3 รุ่นๆ ละ 150 คน
- 5.2.2 คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน 90 คน
- 5.2.3 คณะกรรมการศูนย์เยาวชนระดับตำบล 1 รุ่น
- 5.2.4 คณะกรรมการประชาคมตำบล 1 คณะ
- 5.2.5 คณะกรรมการประชาคมหมู่บ้าน 10 คณะ
- 5.2.6 ไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น
- 5.2.7 ตำรวจอาสา (ราษฎรอาสา) 200 คน
- 5.2.8 อาสาสมัครสาธารณสุข 150 คน

6. ศักยภาพในตำบล

6.1 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนบุคลากร มีดังนี้

1. พนักงานส่วนตำบล	จำนวน	30	คน
2. ลูกจ้างประจำ	จำนวน	1	คน
3. พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน	5	คน
4. พนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน	12	คน

7. วิสัยทัศน์การพัฒนา

“เส้นทางคมนาคมดี มีเศรษฐกิจรุ่งเรือง พุเพื่อการศึกษา พัฒนาสิ่งแวดล้อม
เพียบพร้อมวัฒนธรรม นำชุมชนเข้มแข็ง”

8. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2558
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเพื่อให้วิสัยทัศน์
ประสบความสำเร็จในช่วง 5 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2553–2557 จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ 18
แนวทางพัฒนา ดังนี้

8.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

8.1.1 เป้าหมาย : เพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมบำรุงโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความสะดวกและมาตรฐาน เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ ให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคมนาคมขนส่ง ด้านความสงบเรียบร้อย และความสงบสุขของประชาชน และด้านเศรษฐกิจ

8.1.2 แนวทางการพัฒนา : ก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะให้มีความสะดวกและความรวดเร็ว โดยเน้นการมีมาตรฐาน และเกิดความยุติธรรม ดังนี้

1) ก่อสร้างและปรับปรุงบำรุงถนน สะพาน ท่อระบายน้ำให้เป็นไปด้วยความสะดวก

2) ก่อสร้างขยายเขตไฟฟ้าและไฟฟ้าสาธารณะ

3) ก่อสร้างและขยายเขตบริการประปา

8.1.3 ตัวชี้วัด

1) จำนวนก่อสร้างและปรับปรุงถนนทางระบายน้ำ

2) จำนวนปริมาณการขยายเขตไฟฟ้า และไฟฟ้าสาธารณะให้ครบทุกครัวเรือน

3) จำนวนการขยายเขตประปาให้ครบทุกครัวเรือน

8.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

8.2.1 เป้าหมาย : เพื่อสนับสนุนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทางเศรษฐกิจระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร ให้ความสามารถและทักษะในการพัฒนาฝีมืออาชีพในการเพิ่มมูลค่าสินค้าและการแปรรูปสินค้าเกษตร และยุทธศาสตร์ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน

8.2.2 แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร

2) ส่งเสริมและเพิ่มทักษะอาชีพของครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ

3) สร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค

8.2.3 ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนบุคลากรที่มีทักษะในการผลิตทางเกษตรอินทรีย์
- 2) จำนวนครัวเรือนและกลุ่มอาชีพที่มีทักษะในการประกอบอาชีพ
- 3) จำนวนสถานประกอบการที่เพิ่มขึ้นอย่างมีระบบ

8.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม

8.3.1 เป้าหมาย : เพื่อเสริมสร้างทักษะของคนในชุมชน ทั้งด้านจิตใจ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสวัสดิการและสังคม ด้านกีฬา ให้มีคุณภาพและพึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)

8.3.2 แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
- 2) การพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา
- 3) การพัฒนาและส่งเสริมด้านสวัสดิการชุมชน
- 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านกีฬา และนันทนาการ

8.3.3 ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนชุมชนที่มีความสงบสุขพึ่งปรารถนาร่วมกัน
- 2) จำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาและศึกษาเพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนประชาชนผู้มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี

8.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

8.4.1 เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอันพึงปรารถนาร่วมกัน ไม่ให้มีปัญหาภายในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด

8.4.2 แนวทางการพัฒนา

- 1) สร้างจิตสำนึกและการตระหนักในการจัดการทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม
- 2) การพัฒนาส่งเสริมสุขภาพและอนามัย
- 3) การจัดระบบบำบัดน้ำเสีย
- 4) การบริหารจัดการและรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอย

8.4.3 ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนของการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์

สูงสุด

- 2) จำนวนประชากรมีสุขภาพและอนามัยที่ดีขึ้น

- 3) จำนวนผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้ให้ความร่วมมือ
- 4) จำนวนขยะมูลฝอยที่ให้บริการลดน้อยลง

8.5 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม

8.5.1 เป้าหมาย : เพื่อสนับสนุนประชาชนทุกคนทุกระดับ ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยทุกทาง และทำนุบำรุงศาสนา วัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นให้บรรลุแนวทางการดำเนินงานของจังหวัดตามยุทธศาสตร์ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และศูนย์กลางวัฒนธรรม

8.5.2 แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษา และมีแหล่งความรู้
- 2) เสริมสร้างทำนุบำรุงศาสนาและสืบสานวัฒนธรรม

8.5.3 ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนเด็ก เยาวชน และประชาชนที่จบการศึกษา
- 2) จำนวนแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่เพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนศาสนสถานที่เพิ่มขึ้น
- 4) จำนวนประชากรที่เข้าถึงศาสนาและวัฒนธรรม

8.6 ยุทธศาสตร์ด้านการเมือง และการบริหาร

8.6.1 เป้าหมาย : เพื่อปฏิบัติงานหรือดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนในการจัดระบบบริการสาธารณะ ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปฏิบัติงานตามแนวทางนโยบายของรัฐบาล

8.6.2 แนวทางการพัฒนา

- 1) การถ่ายโอนงานกิจการการศึกษา ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร และองค์กรให้มีขีดความสามารถในการพัฒนา
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการบริการประชาชนตามหลักมาตรฐานสากล (PSO)
- 3) การพัฒนาและจัดระเบียบของชุมชนและสังคม
- 4) ส่งเสริมสร้าง โอกาสเข้ากับบริการสาธารณสุข
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนแนวนโยบายของรัฐและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

8.6.3 ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองและสังคม

- 2) จำนวนบุคลากรและอุปกรณ์มีศักยภาพในการบริการประชาชนเพิ่มขึ้น
- 3) ส่งเสริมการจัดการบริการประชาชนสู่มาตรฐานสากล
- 4) ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่มีผู้วิจัยอยู่แล้วนำเสนอตามลำดับปีที่มีการวิจัยก่อนจนถึงปีปัจจุบัน ดังนี้

ยงยุทธ โคคม (2545 : 61-62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมในตำบล กรณีศึกษาประชาคม ตำบลหนองแฝก อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก ได้เข้าไปมีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเข้าไปริเริ่มหรือจัดตั้งประชาคมตำบลขึ้นมา การจัดรูปแบบการบริหารและโครงสร้างองค์กรให้กับประชาชนหรือการมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการสนับสนุนการดำเนินงานแก่ประชาคมตำบลในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น บทบาทต่างๆ เหล่านี้เน้นว่ามีส่วนต่อการส่งเสริมความเป็นประชาคมตำบล หรือรูปแบบการทำงานระหว่างกัน ระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดขึ้น และจากบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมามีส่วนช่วยให้ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบการทำงานแบบประชาคมได้ดีขึ้น แม้บางครั้งจะประสบปัญหาในการทำงานระหว่างกันแต่ก็เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบในการทำงานร่วมกัน และมีแนวโน้มเห็นด้วยต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้เข้าไปมีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคม ตำบลหนองแฝกที่ผ่านมา

สมานมิตร ญาณบุญ (2547 : 98) ได้ศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือด้านการบริหารงานงานบุคคล ด้านรายงานผลการปฏิบัติงาน

ปรีนดา ถิรศิลาเวทย์ (2550 : 115-117) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนใน

การวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่าคณะกรรมการชุมชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และขนาดของชุมชนที่อาศัยมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคามไม่แตกต่างกัน

ถนอม เสือระหัง (2550 : 29-30) ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงโจงหลง อำเภอบึงโจงหลง จังหวัดหนองคาย พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงโจงหลง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ด้านการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

คมสันต์ บุญศร (2556 : 78-79) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดหมู่บ้านที่อยู่อาศัย พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์. (2551 : 54) วิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 2 ชั้น คือ ชั้นการลงทุนและการปฏิบัติงาน และชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย 2) ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 3 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม และชั้นการลงทุน และปฏิบัติงาน ประชาชนทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมชั้นการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีอายุ 18-25 ปี และ 26-35 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้นทุกชั้นอยู่ในระดับน้อย ประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล โดยรวมและเป็นรายชั้น 2 ชั้น ส่วนประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวม และเป็นรายชั้น 3 ชั้น อยู่ในระดับปานกลาง 4) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหาร งานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยสรุป

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบรบือ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและรายชั้น 2 ชั้น อยู่ในระดับน้อย ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องเพศ อายุ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลแตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างในระดับการศึกษา อาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา และให้มีประสิทธิผลต่อไป

เพ็ญนภา อุดมสมุทร (2552 : 23-29) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ มากที่สุด คือ รูปแบบร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ อยู่ในระดับปานกลาง 3) ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ ไม่แตกต่างกัน

กัณทิมาศ พรหมสากล (2553 : 19-24) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจี่เหล็ก อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจี่เหล็ก อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และเมื่อเปรียบเทียบประชาชนที่มี เพศ อายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจี่เหล็ก อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สยาม ภูหนองโอง (2553 : 42-50) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลตำบลเชียงยืน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงยืน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเทศบาลตำบลด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเทศบาลตำบล โดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลตำบลเชียงยืน

อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเทศบาลตำบลมาก
ยิ่งขึ้นต่อไป

สมจิตร ศรีแสนยง (2553 : 33) การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดทำแผนพัฒนาตำบลหนองบัว อำเภอมน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า 1) วิธีการ
และรูปแบบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนพัฒนาตำบล ร่วมกันค้นหาปัญหา ความต้องการของประชาชน พิจารณาปัญหาและมีการ
จัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละด้าน 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่าทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า 3.1) เพศชาย
และหญิงมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน 3.2) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วม
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการร่วมแสดง
ความคิดเห็นนำเสนอปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมใน
การติดตามประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 โดยประชาชนที่มีระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย มีส่วนร่วมมากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4) ประชาชนได้ให้
ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล คือ
การเปิดโอกาสให้ประชาชนของทุกหมู่บ้านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผน รวมถึงการ
ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
เป็นคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของ อบต. มากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชน
มีจิตสำนึกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาตำบลต้อง
มาจากปัญหาและความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น และกำหนดแนวทางที่
ชัดเจน การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถประกาศใช้แผนที่ผ่านการ
เห็นชอบจากอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และผ่านกระบวนการประชาคม การมีส่วน
ร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความแตกต่างกันส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วน
ร่วมของประชาชน ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

พรณี ประภาวิชา (2554 : 100) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โทสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

นิโรธ โลหะชีพ (2555 : 49) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมเสนอปัญหา มีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการดำเนินงาน ด้าน การมีส่วนร่วมกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก โดยรวมทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรเสริมสร้างความเป็นประชาคมหมู่บ้าน การจัดรูปแบบการบริหารและ โครงสร้างองค์กรให้กับประชาชน การช่วยเหลือรูปแบบต่าง ๆ ความเป็นประชาคม ให้เป็นแผนปฏิบัติงานประจำปี ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ยังอยู่ในระดับปานกลาง นั้นหมายถึง ประชาชนในชุมชนยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารในพื้นที่ของตนเองอย่างเต็มที่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษานำเสนอวิธีการดำเนิน การศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) คือ ประชาคมหรือตัวแทนทั้ง 10 หมู่บ้าน จำนวน 100 คน ได้แก่

ตารางที่ 2 จำนวนประชากร

ขนาดหมู่บ้าน	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร					
		กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วย	สมาชิก อบต.	อสม.	แม่บ้าน	ข้าราชการ อื่นๆ
เด็ก	หนองโก หมู่ 3	1	2	2	5	1	
	โคกกลาง หมู่ 4		3	2	4		
	หนองตูป หมู่ 6		3	2	5		
	หนองคลอง หมู่ 7		3	2	5		
	เปลือย หมู่ 8		3	2	4		
กลาง	หนองโก หมู่ 1		3	2	1	2	2
	หนองโก หมู่ 2		3	2	4	1	

ขนาด หมู่บ้าน	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร					
		กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วย	สมาชิก อบต.	อสม.	แม่บ้าน	ข้าราชการ อื่นๆ
	เปลือย หมู่ 5		3	2	4		1
	หนองโก หมู่ 9		3	2		1	4
	หนองตูป หมู่ 10		3	2	4		
	รวม	1	29	20	36	6	8

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก. 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นเองนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และขนาดหมู่บ้าน ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีพนมมาศ จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีพนมมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษา 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1997 ; อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม. 2553 : 55) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
3. ด้านมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยแยกเป็น 4 ด้าน

2.3 สร้างแบบสอบถามและนำร่างแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบ แก้ไขข้อเสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และความถูกต้องของแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อ 2.3 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม และให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาด้วยวิธี IOC (Index of Item Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นวัดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นวัดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นไม่วัดตามจุดมุ่งหมายการศึกษา

จากนั้นพิจารณาข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. นายสมคิด บุญประสงค์ ร.ม. (สาขาวิชารัฐศาสตร์) ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน โครงสร้างและเนื้อหา

2. นายวันชัย ศรีกะกุล ศษ.ม. (สาขาบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปลือยหนองคูบ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษา

3. นางสาวศิริลักษณ์ พรสุวรรณ วท.ม. (คณิตศาสตร์) ตำแหน่ง ครู โรงเรียน ไทรเดี่ยววิทยา อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและการ ประเมินผลการศึกษา

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุง แก้ไขแล้วนำเสนอคณะกรรมการการควบคุมคั่นคว่ำอิสระ ตรวจสอบพิจารณาอีกครั้งแล้วนำไป ทดลองใช้ (Try out) ทดลองใช้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา และค่าจำแนกรายชื่อ ได้ค่าอำนาจระหว่าง .25 ถึง .74 และได้ค่าความ เชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับแก้ไขจากการแนะนำของคณะกรรมการควบคุม การคั่นคว่ำอิสระครั้งที่ 2 แล้วมาพิมพ์ปรับปรุงเป็นแบบสอบถามชิ้นใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ถึงนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองโก เพื่อขอความร่วมมือและประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย ตนเอง

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยการ แนะนำตัวและใช้แบบสอบถามจำนวน 100 ฉบับ นำไปทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองโก ชี้แจงเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อธิบายวัตถุประสงค์ ของการศึกษาให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ ซึ่งให้ตอบอย่างอิสระ หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ถูกต้อง และสมบูรณ์

4. นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์คะแนน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 ; อ้างถึงใน พรรณี ประภาวิชา. 2554 : 53) ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ให้คะแนน	1	คะแนน

3. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อแปลความหมายของคะแนน โดยกำหนดเกณฑ์เฉลี่ยของกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 ; อ้างถึงใน พรรณี ประภาวิชา. 2554 : 53) ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.51 – 5.00
ระดับการมีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.51 – 4.50
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.51 – 3.50
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.51 – 2.50
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 1.50

4. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติ

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติที่นิยมใช้มาก เป็นการเปรียบเทียบความถี่หรือจำนวนที่ต้องการกับความถี่หรือจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 ดังนั้น จะหาร้อยละจากสูตร IOC ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 54)

จากสูตร

$$p = \frac{f \times 100}{N}$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าความถี่ (Frequency)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2552 : 311)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากรตามลำดับ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 137 - 140) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{N}}$$

เมื่อ σ	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน คะแนน
N	แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมดของประชากร
Σ	แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบการอธิบายตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลความหมายมีดังนี้

- μ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic mean)
- σ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard)
- f แทน ค่าความถี่ (Deviation)

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม
- ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 20 – 30 ปี	12	12
1.2 31 – 40 ปี	22	22
1.3 41 – 50 ปี	33	33
1.4 51 ปีขึ้นไป	33	33
รวม	100	100
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ประถมศึกษา	19	19
2.2 มัธยมศึกษา	50	50
2.3 ปวช./ปวส./อนุปริญญา	12	12
2.4ปริญญาตรี	19	19
2.5 อื่นๆ	0	-
รวม	100	100

ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. อาชีพ		
3.1 รับราชการ	19	19
3.2 เกษตรกรรม	50	50
3.3 ค้าขาย	12	12
3.4 รับจ้างทั่วไป	19	19
3.5 อื่นๆ	1	1
รวม	100	100
4. อาศัยอยู่หมู่บ้าน		
4.1 หมู่ที่ 1 บ้านหนองโก	10	10
4.2 หมู่ที่ 2 บ้านหนองโก	10	10
4.3 หมู่ที่ 3 บ้านหนองโก	10	10
4.4 หมู่ที่ 4 บ้านโคกกลาง	10	10
4.5 หมู่ที่ 5 บ้านเปลือย	10	10
4.6 หมู่ที่ 6 บ้านหนองตูป	10	10
4.7 หมู่ที่ 7 บ้านหนองคลอง	10	10
4.8 หมู่ที่ 8 บ้านเปลือย	10	10
4.9 หมู่ที่ 9 บ้านหนองโก	10	10
4.10 หมู่ที่ 10 บ้านหนองตูป	10	10
รวม	100	100

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม	μ	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.82	0.50	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	3.49	0.57	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.80	0.43	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.22	0.86	ปานกลาง
โดยรวม	3.58	0.43	มาก

จากตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.58, \sigma=0.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\mu=3.82, \sigma=0.50$) และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\mu=3.80, \sigma=0.43$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\mu=3.49, \sigma=0.57$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\mu=3.22, \sigma=0.86$) ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม รายด้านและจำแนกเป็นรายข้อ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอปรือ
จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	μ	σ	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อเสนอปัญหาความต้องการต่างๆ ต่อคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล	4.09	0.74	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของชุมชนเสนอต่อคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล	3.98	0.70	มาก
3. การได้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน และได้ เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน	3.92	0.84	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาและความต้องการใน การพัฒนาชุมชน	3.92	0.81	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือก โครงการกิจกรรมเพื่อให้องค์การบริหารส่วน ตำบลได้บรรลุไว้ในแผนสามปี	3.79	0.96	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวาง นโยบาย แผนงาน โครงการกิจกรรม เพื่อแก้ไข ปัญหาของชุมชน	3.83	0.84	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอแนว ทางการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหาร ส่วนตำบล	3.45	0.94	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหาการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่ง ปฏิกูล	3.68	0.79	มาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	μ	σ	ระดับ การมีส่วนร่วม
9. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ ในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น	3.73	0.99	มาก
รวม	3.82	0.50	มาก

จากตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.50$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ข้อ การได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อเสนอปัญหาความต้องการต่างๆ ต่อคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.74$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของชุมชนเสนอต่อคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.70$) และการได้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน และได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.84$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม
หมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง
จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรม	μ	σ	ระดับ การมีส่วนร่วม
1.การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ จัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่างๆ ขององค์การ บริหารส่วนตำบล	3.10	1.17	ปานกลาง
2.การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.30	1.11	ปานกลาง
3.การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.62	1.31	มาก
4.การมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังการประชุม สภาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.32	1.14	ปานกลาง
5.การมีส่วนในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการพัฒนาตามโครงการขององค์การบริหาร ส่วนตำบล	3.07	1.21	ปานกลาง
6.การมีส่วนในกิจกรรมรณรงค์รักษาความ สะอาดภายในชุมชน เช่นดูแลรักษาความ สะอาดของถนน ร่องระบายน้ำ	3.77	0.85	มาก
7.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน โรค และระงับโรคติดต่อภายในชุมชน	3.61	0.84	มาก
8.การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ภายในชุมชน เช่น กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มทอผ้า กลุ่ม ซิป	3.71	0.89	มาก
9.การมีส่วนร่วมในการปลูกป่าชุมชน เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.85	0.91	มาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	μ	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
10.การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ	3.59	0.93	มาก
รวม	3.49	0.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.57$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการปลูกป่าชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.91$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาดภายในชุมชน เช่น ดูแลรักษาความสะอาดของถนน ร่องระบายน้ำ ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.85$) และการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายในชุมชน เช่น กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มทอผ้า กลุ่มชีป ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	μ	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
1.การได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน	4.11	0.83	มาก
2.การได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพ เด็ก สตรี เยาวชน เช่นการสนับสนุนงบประมาณ	3.74	0.80	มาก
3.การได้รับความรู้จากการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น	3.46	0.76	ปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	μ	σ	ระดับ การมีส่วนร่วม
4.การได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน เช่น การรณรงค์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	3.61	0.82	มาก
5.การได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการดำเนินงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่นการเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ	3.93	0.70	มาก
6.การได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อที่จะเกิดในชุมชนเช่น การฉีดพ่นหมอกควัน และทรายอะเบท	3.84	0.80	มาก
7.การได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.96	0.83	มาก
8.การได้รับทราบการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.73	0.87	มาก
รวม	3.80	0.43	มาก

จากตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80, \sigma = 0.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินโครงการด้านสาธารณสุขปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ($\mu = 4.11, \sigma = 0.83$) รองลงมา คือ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

($\mu = 3.96, \sigma = 0.83$) การได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการดำเนินงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่นการเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ ($\mu = 3.93, \sigma = 0.70$) การได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อที่จะเกิดใน

ชุมชนเช่น การฉีดพ่นหมอกควัน และทรายอะเบท ($\mu = 3.84, \sigma = 0.80$) การได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพ เด็ก สตรี เยาวชน เช่นการสนับสนุนงบประมาณ ($\mu = 3.74, \sigma = 0.80$) การได้รับทราบการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 3.73, \sigma = 0.87$) และการได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน เช่น การรณรงค์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ($\mu = 3.61, \sigma = 0.82$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือการได้รับความรู้จากการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น ($\mu = 3.46, \sigma = 0.76$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	μ	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
1.การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดหามา	3.12	1.08	ปานกลาง
2.การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจการจัดซื้อ จัดจ้าง	2.85	1.27	ปานกลาง
3.การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล	3.30	1.24	ปานกลาง
4.การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.21	1.14	ปานกลาง
5.การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานของพนักงานส่วนตำบลในรูปแบบการแสดงความคิดเห็นที่ผู้รับฟังความคิดเห็น	3.34	1.01	ปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	μ	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
6.การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการต่างๆ ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ	3.38	1.10	ปานกลาง
7.การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.31	0.98	ปานกลาง
รวม	3.22	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.22$, $\sigma = 0.86$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการต่างๆ ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ ($\mu = 3.38$, $\sigma = 1.10$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในรูปแบบการแสดงความคิดเห็นที่ผู้รับฟังความคิดเห็น

($\mu = 3.34$, $\sigma = 1.01$) และการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 3.31$, $\sigma = 0.98$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมของ ประชาคมหมู่บ้านตำบล หนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม	หมู่บ้านขนาดเล็ก			หมู่บ้านขนาดกลาง			ผลการเปรียบเทียบ		
	μ	σ	ระดับการ มีส่วนร่วม	μ	σ	ระดับการ มีส่วนร่วม	μ	σ	ระดับการ มีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	3.80	0.49	มาก	3.85	0.51	มาก	3.82	0.50	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม	3.35	0.51	ปานกลาง	3.64	0.59	มาก	3.49	0.57	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์	3.83	0.47	มาก	3.77	0.39	มาก	3.80	0.43	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	3.02	0.92	ปานกลาง	3.41	0.77	ปานกลาง	3.22	0.86	ปานกลาง
รวม	3.50	0.40	ปานกลาง	3.67	0.45	มาก	3.58	0.43	มาก

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน คือหมู่บ้านขนาดเล็ก การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง หมู่บ้านขนาดกลาง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

และพบว่า โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 2 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และไม่แตกต่างกัน 2 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 10 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1. ประชาชนควรได้เข้าร่วมในการประชาคมของหมู่บ้านและได้เสนอปัญหาความต้องการต่างๆต่อคณะผู้บริหาร	8
2. ประชาชนควรมีสิทธิ์ในการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของชุมชน	5
3. คณะผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้งบประมาณในแต่ละโครงการ	6
4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาใช้พัฒนาท้องถิ่น	4
รวม	23
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	
1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น	9
2. องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณในการทำโครงการที่มีประโยชน์ต่อชุมชน	5
3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	8
4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการรณรงค์ทำกิจกรรมป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อภายในชุมชน	4
รวม	26
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	
1. คณะผู้บริหารควรเห็นความสำคัญเรื่องความสะดวกสบายด้านสาธารณสุขของโลกของประชาชน	10
2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการที่มีประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง	6
3. ประชาชนควรได้รับประโยชน์จากโครงการส่งเสริมอาชีพในชุมชน	4
4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีโครงการป้องกันและระงับโรคติดต่อที่เกิดในชุมชน	5
รวม	25

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจการจัดซื้อ จัดจ้าง	9
2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการต่างๆ	6
3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	5
4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตามที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินการจัดหามา	4
รวม	24

จากตารางที่ 10 ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ประชาชนควรได้เข้าร่วมในการประชาคมของหมู่บ้านและได้เสนอปัญหาความต้องการต่างๆต่อคณะผู้บริหาร (f=8) รองลงมาคือ คณะผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้งบประมาณในแต่ละโครงการ (f=6) ประชาชนควรมีสิทธิ์ในการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของชุมชน (f=5) และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาใช้พัฒนาท้องถิ่น (f=4)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น (f=9) รองลงมา คือ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการรณรงค์ทำกิจกรรมป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อภายในชุมชน (f=8) องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณในการทำโครงการที่มีประโยชน์ต่อชุมชน (f=5) และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (f=4)

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คณะผู้บริหารควรเห็นความสำคัญเรื่องความสะดวกสบายด้านสาธารณูปโภคของประชาชน (f=10) รองลงมาคือประชาชนควรได้รับประโยชน์จากโครงการส่งเสริมอาชีพในชุมชน (f=6) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีโครงการป้องกันและระงับโรคติดต่อที่เกิดในชุมชน (f=4) และองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการที่มีประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง (f=5)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจการจัดซื้อ จัดจ้าง (f=9) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการต่างๆ (f=6) ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (f=5) และประชาชนควรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดหามา (f=4)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปผลศึกษาได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน หมู่บ้านขนาดเล็ก การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง หมู่บ้านขนาดกลาง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโกอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนิน

กิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ ผลเป็นเช่นนี้อาจเพราะว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในประชาคมของหมู่บ้านมากขึ้น และมีส่วนในการตรวจสอบการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นได้ เพื่อเสนอปัญหาความต้องการต่าง ๆ เช่นความสะดวกสบายด้านสาธารณสุขของประชาชน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษานำประเด็นที่น่าสนใจ มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วค่อนข้างอยู่ในระดับปานกลาง (3.58) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก แม้ว่าจะเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงประชาชนบางกลุ่มที่เข้ามาที่ส่วนร่วม หรือเข้ามามีส่วนร่วมเพียงบางขั้นตอนของการพัฒนาเท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณี ประภาวิชา (2554 : 100) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมานมิตร ญาณบุญ (2547 : 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือด้านการบริหารงานงานบุคคล ด้านรายงานผลการปฏิบัติงาน

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน คือหมู่บ้านขนาดเล็กและหมู่บ้านกลาง ซึ่งหมู่บ้านขนาดเล็กการมีส่วนร่วมของ

ประชาคมหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาหรือโครงการต่างๆ ยังไม่ทั่วถึงและหมู่บ้านขนาดกลางมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านอยู่ในระดับมากนั้นอาจเป็นเพราะหมู่บ้านขนาดกลางมีพื้นที่ใกล้เคียงกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นส่วนมาก ซึ่งต่างจากหมู่บ้านขนาดเล็กที่อยู่ห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านขนาดกลางทำได้ง่ายกว่าหมู่บ้านขนาดเล็ก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า แตกต่างกัน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นไปอย่างรวดเร็วและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในแต่ละกิจกรรม ซึ่งแตกต่างกับหมู่บ้านขนาดกลางที่มีจำนวนประชากรมากกว่า การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารในกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่ทั่วถึง จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมแต่ละกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อยลง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของยรรยง สุวรรณาวุธ (2538 : 46) ศึกษาเรื่องบทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นศึกษาผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทที่เป็นจริงทางการเมืองน้อยกว่าบทบาทหน้าที่คาดหวัง และอาชีพของผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวแปรที่ทำให้บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังมีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ ปรีนดา ธิรศิลาเวทย์ (2550 : 115-117) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และขนาดของชุมชนที่อาศัยมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคามไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับจากความถี่มากที่สุด 4 อันดับ ดังนี้ คณะผู้บริหารควรเห็นความสำคัญเรื่องความสะดวกสบายด้านสาธารณูปโภคของประชาชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจการจัดซื้อจัดจ้าง และประชาชนควรได้เข้าร่วมในการประชุมของหมู่บ้านและได้เสนอปัญหาความต้องการต่าง ๆ ต่อคณะผู้บริหาร

จากข้อเสนอแนะของประชาคมหมู่บ้านที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการประชาคมหมู่บ้านทุกขั้นตอนมีความสำคัญ ต้องอาศัยการสร้างวัฒนธรรม อาศัยหลักเกณฑ์หลักการในความร่วมมือ เพื่อแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของอนุก เหล่าธรรมทัศน์ (2548 : 59) กล่าวไว้ว่า ประชาคมไม่จำเป็นต้องเป็นประธาน คนทุกข์ คนยาก ประชาคมเป็นคำที่เน้นเรื่องความสมานฉันท์ ความกลมเกลียวมากกว่าความแตกต่าง หรือแตกแยกภายในหมู่บ้านประชาชน เป็น Concept ที่รวมเอาคนชั้นกลางและชนชั้นสูงเข้าไว้ด้วย ดังนั้น การสร้างประชาคมจะต้องอาศัย Imagination อาศัยการสร้างวัฒนธรรม อาศัยหลักเกณฑ์ หลักการในความร่วมมือและการแก้ไขความขัดแย้งต้องมีความเข้าใจกัน

ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม มีความรู้สึกนึกคิดในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนและของตนเอง จึงมองเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นเป็นโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นร่วมต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การส่งเสริมหรือพัฒนาให้เกิดศักยภาพในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการฝึกอบรม หรือการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับองค์กรภายนอก เวทีประชาคมเป็นวิธีการและเป้าหมายที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมระหว่างคนที่มีประเด็นหรือปัญหาร่วมกัน โดยใช้เวทีในการสื่อสารเพื่อการรับรู้และเข้าใจในประเด็น/ปัญหา และช่วยกันผลักดัน หรือหาข้อสรุปเป็นแนวทางแก้ไขประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมธาวิทย์ ไชยะจิตรกำธร (2555 : 10-13) ที่กล่าวไว้ว่า ประชาคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนรวมที่เปิดโอกาสให้คนทุกคนที่เข้าร่วมในกระบวนการได้แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อประเด็นอย่างเสรี เท่าเทียม และตรงไปตรงมา การจัดให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นทำได้หลายวิธี เช่น การจัดเวทีประชาคม (People Forum) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นร่วมต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การส่งเสริมหรือพัฒนาให้เกิดศักยภาพในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการฝึกอบรม หรือการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับองค์กรภายนอก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม

ผู้ศึกษาได้พิจารณาจากรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจาก 5 ข้อ จากด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.1 การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจการจัดซื้อ จัดจ้าง ($\mu = 2.85$)

1.2 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการพัฒนาตามโครงการของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 3.07$)

1.3 การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ในโครงการต่างๆ ของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 3.10$)

1.4 การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตามที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดหามา ($\mu = 3.12$)

1.5 การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบล ($\mu = 3.21$)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ควร
มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการ
ต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ควรมีการ
ตรวจสอบในจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการพัฒนาตามโครงการต่าง และการติดตามประเมินผล
การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ชัดเจน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ควร
ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตามที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลได้ดำเนินการจัดหามา

4. องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม ควร
ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่าค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.57$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\mu = 3.22$, $\sigma = 0.86$) ซึ่งอยู่ในระดับมากแต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วค่อนข้างจากค่าระดับมากอยู่พอสมควร ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่จะทำให้ประชาคมหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล คือตัวบุคคลหรือลักษณะของบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อทัศนคติค่านิยม และพฤติกรรมในการตัดสินใจ

2. ปัจจัยด้านชุมชน เช่น การรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกัน อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยสมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความร่วมมือสามัคคีเอื้ออาทรเกื้อกูลกัน มีความผูกพันภายใต้ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมเดียวกันที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของบุคคลในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ปัจจัยด้านองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนหรือประชาคมหมู่บ้านทราบและสามารถเข้ามาตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา ตันวิเศษ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ รม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555.
- กรรณิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- กัณทิมาศ พรหมสากล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2550.
- คมสันต์ บุญสร. ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์. รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2556.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2547.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทพินเนศพริ้นติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด. กรุงเทพฯ, 2546.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. รัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ถนอม เสือระหัง. บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลงอำเภอบึงโขงหลงจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- ธีระยุทธ สุขเสมอใจ. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึกอำเภอศรีสำราญจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ รม. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2550.

- นิโรธ โลหะชีพ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ตูก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. พะเยา : มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ปรินดา ถิรศิลาเวทย์. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2540.
- พรธนิภา โสทธิพันธุ์ และคณะ. วัฒนธรรมतालโตนด. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- พรธณี ประภาวิชา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.
- “พระราชบัญญัติการกำหนดแผนและการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 2 ก. หน้า 1. 8 มกราคม 2550.
- “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก. หน้า 11.
- เพ็ญญา อุดมสมุทร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552.
- พิมานา บุรณินทุ. การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในกิจกรรมการศึกษาและการพัฒนาในชุมชนบ้านปวง กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. ประชาคมตำบล. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2549.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยพัฒนาพานิช, 2524.

- ไพศาล วรคำ. การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research). กาลสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2552.
- ประเวศ วะศรี. แนวคิดเกี่ยวกับระบบพัฒนาการเรียนรู้. สถาปปฏิรูป.2 (มีนาคม 2542). 31-33, 2542.
- ปลื้ม นั้บถึอบุญ. ความตระหนักและบทบาทที่คาดหวัง ในการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ณ เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันตก และป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันออก จังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.
- มณฑป บุญธรรม. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- มยุรี อนุมานราชชน. นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : คณะนิเทศการพิมพ์, 2548.
- เมธาวิทย์ ไชยะจิตรกำธร. แนวคิดเกี่ยวกับการประชาคมความสำคัญของงานสาธารณสุข. บทความวิจัย (18 มิถุนายน 2555). มหาวิทยาลัยมหานคร, 2555.
- ยงยุทธ โคคม. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล: กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภีจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ห.ส.น.ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2546.
- _____. การพัฒนาชุมชน จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บางกอกบล็อก, 2553.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1. 11 ตุลาคม 2550, 2550.
- ลิขิต ชีรวะกิน. การนำนโยบายไปปฏิบัติ : นโยบายไทยช่วยไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการปฏิรูปราชการ. สำนักงานเลขาธิการ. สำนักนายรัฐมนตรี, 2543.
- วรเชช จันทรศร. ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย, 2548.
- วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. พิมพ์ที่คลังวิชา จำกัด. นนทบุรี, 2547.

- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. แนวความคิดและทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ : คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่, 2551.
- สมานมิตร ญาณบุญ. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2547.
- สยาม ภูหนองโอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548.
- สมยศ นาวิการ. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประชาอุทิศการพิมพ์จำกัด, 2546.
- สุรศักดิ์ พรหมศิริพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. ขอนแก่น : สำนักวิทยบริการขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- สันติทิพย์ ชวลิตธำรง. หลักการบริหารรัฐกิจกับระบอบราชการไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546.
- _____. รัฐศาสตร์ภาพกว้าง. กรุงเทพฯ : สวีชาญการพิมพ์, 2546.
- อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์. การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. งานนิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- อคิน รพีพัฒน์. สลัม : ปัญหาและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- อุทัย เลหาวิเชียร และคณะ. องค์การและการจัดการงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.
- อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บารมีการพิมพ์, 2554.
- อนุก เหล่าธรรมทัศน์. วิสัยทัศน์การปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : มติกฎหมายใหม่, 2548.

- Cohen , J.M. and Upoff, N.T., **Rural development participation**. New York :
concepts and measures for project design implementation and evaluation, 1997.
- Koontz and O'Donnell., **International Economics**. New York : Macmillian Publishing Co.,
1983.
- Pressman and Wildavsky., **International Monetary Theory and Policy**. McGraw-Hill Book
Company., 1973.
- Williams., **Encouraging Creative in the Classroom**. Low: Wm C.Brown., 1971.
- Yamane, Taro. **Statistics : An Introductory Analysis**. Third editio. Newyork :
Harper and Row Publication., 1973.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 34 ข้อ โดยศึกษา 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ จำนวน 9 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำข้อมูลเป็นข้อเสนอประกอบการศึกษาวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ โดยจะนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ต่อไป

อรวรรณ บุญประสงค์
นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดมหาสารคาม โดย
แบ่งระดับ

การมีส่วนร่วม 5 ระดับ ได้แก่

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

คำชี้แจง ให้ท่าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ระดับการมีส่วนร่วมให้
ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัด มหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อ เสนอปัญหาความต้องการต่างๆ ต่อคณะ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล					
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาความ ต้องการของชุมชนเสนอต่อคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล					
3.	ท่านได้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน และได้เสนอ แนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน					
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ของปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ชุมชน					
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6.	กิจกรรมเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ บรรจุไว้ในแผนสามปี ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางนโยบาย แผนงานโครงการกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหา ของชุมชน					
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอแนว ทางการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหาร ส่วนตำบล					
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล					
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่ มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น					
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม						
10	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ จัดซื้อ จัดจ้างในโครงการต่างๆ ขององค์การ บริหารส่วนตำบล					
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น					
12.	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
13.	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมฟังการประชุม สภา องค์การบริหารส่วนตำบล					
14.	ท่านมีส่วนในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ใน การพัฒนาตามโครงการขององค์การบริหาร ส่วนตำบล					
15.	ท่านมีส่วนในกิจกรรมรณรงค์รักษาความ สะอาดภายในชุมชน เช่นดูแลรักษาความ สะอาดของถนน ร่องระบายน้ำ					
16.	ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันโรค					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโก อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัด มหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
17.	และระงับ โรคติดต่อภายในชุมชน ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายใน ชุมชน เช่น กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มทอผ้า กลุ่มชีป					
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการปลูกป่าชุมชน เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ					
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์						
20.	ท่านได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนิน โครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน					
21.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนิน โครงการส่งเสริมอาชีพ เด็ก สตรี เยาวชน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ					
22.	ท่านได้รับความรู้จากการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำขึ้น					
23.	ท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้าน ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน เช่น การ รณรงค์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ					
24.	ท่านได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากการดำเนินงานด้านป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย เช่นการเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ					
25.	ท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้าน ป้องกันและระงับ โรคติดต่อที่จะเกิดใน ชุมชนเช่น การฉีดพ่นหมอกควัน และ ทรายอะเบท					
26.	ท่านได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการ ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และ					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโก อำเภอศรีบรีอ จังหวัด มหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	วัฒนธรรมท้องถิ่น					
27.	ท่านได้รับทราบการประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงาน โครงการต่างๆ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
28.	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจ รับพัสดุตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดำเนินการจัดหามา					
29.	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจ การจัดซื้อ จัดจ้าง					
30.	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณองค์การ บริหารส่วนตำบล					
31.	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบล					
32.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในรูปแบบ การแสดงความคิดเห็นที่ผู้รับฟังความคิดเห็น					
33.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โครงการต่างๆ ตามที่องค์การบริหารส่วน ตำบล ได้ดำเนินการ					
34.	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจ รับพัสดุที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ ดำเนินการจัดซื้อ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านขององค์การ
บริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีบรีอ จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตารางภาคผนวกที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองโก อำเภอกระบุรี จังหวัดมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล หนองโก อำเภอกระบุรี จังหวัดมหาสารคาม	ข้อ ที่	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

เนื้อหา	ข้อ ที่	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	31	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	32	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	33	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	34	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	112.4333	273.7023	.4292	.9074
A2	112.5333	272.6713	.3781	.9077
A3	112.5000	275.2241	.3414	.9082
A4	112.4667	275.8437	.3071	.9085
A5	112.5000	272.8793	.3871	.9076
A6	112.7667	272.3920	.3869	.9076
A7	113.4333	266.3230	.5427	.9055
A8	113.1333	266.5333	.6462	.9047
A9	113.3667	254.8609	.7341	.9019
B1	114.5333	259.4989	.5880	.9045
B2	114.1333	262.6713	.5135	.9058
B3	113.3000	279.6655	.2550	.9234
B4	114.0667	267.5126	.3186	.9098
B5	114.4667	264.6713	.4827	.9063
B6	112.6333	266.6540	.5516	.9055
B7	112.9333	271.5126	.3993	.9075
B8	113.2667	268.4782	.4374	.9069
B9	112.7000	268.2862	.4681	.9065

B10	113.4000	269.6276	.3908	.9076
C1	112.5000	276.0517	.2808	.9088
	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item-	Alpha
	if Item	if Item	Total	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
C2	112.9667	268.8609	.4447	.9068
C3	113.2333	266.8057	.6291	.9048
C4	112.8667	271.2230	.4027	.9074
C5	112.3667	275.4816	.3681	.9080
C6	112.5667	275.4954	.3185	.9084
C7	112.6000	275.4897	.2652	.9091
C8	112.8667	265.4989	.5822	.9050
D1	114.5667	263.0816	.6571	.9040
D2	114.9000	256.0931	.7284	.9021
D3	114.3333	254.4368	.7049	.9023
D4	114.3000	256.3552	.6356	.9036
D5	113.8667	265.2920	.5405	.9055
D6	113.8333	260.9713	.6201	.9041
D7	113.8667	261.1540	.7364	.9029

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 28

Alpha = .9041

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/๐๒๔

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน ...ก้านัน ตำบลหนองโก.....

ด้วย นางอรวรรณ บุญประสงค์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอกระบุรี จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การค้นคว้า
อิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้นักศึกษา
เข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนใน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอกระบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำ
การวิจัย ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วิทยา เจริญศิริ)

รักษาราชการในตำแหน่ง คณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/ว ๐๒๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน นายสมคิด บุญประสงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ จำนวน.....ชุด

ด้วย นางอรรรณ บุญประสงค์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขา รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอกระเปือย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การค้นคว้า อิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ โดยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้าน เนื้อหา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วิทยา เจริญศิริ)

รักษาราชการในตำแหน่ง คณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๑๖/ว ๐๒๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน นางสาวศิริลักษณ์ พรสุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ จำนวน.....ชุด

ด้วย นางอรวรรณ บุญประสงค์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การค้นคว้า
อิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ โดยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านการ
วัดผลและประเมินผล สถิติ ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วิทยา เจริญศิริ)

รักษาราชการในตำแหน่ง คณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/ว ๐๒๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน นายวันชัย ศรีกะกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ จำนวน.....ชุด

ด้วย นางอรรฉรม บุญประสงค์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การค้นคว้า
อิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ โดยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้าน
เนื้อหาภาษา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วิทยา เจริญศิริ)

รักษาราชการในตำแหน่ง คณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๑๖/๐๒๓

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน นางก้องดีพรรณ นารักษ์น่ายาลหนองโก

ด้วย นางอรรณพ บุญประสงค์ รหัสประจำตัว M ๕๕๔๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอศรีวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การค้นคว้า
อิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้นักศึกษา
เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาคม หรือตัวแทนทั้ง ๑๐
หมู่บ้าน จำนวน ๑๐๐ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วิทยา เจริญศิริ)

รักษาราชการในตำแหน่ง คณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สำนักงานคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทร.๐-๔๓๓๒-๒๑๑๘ ต่อ ๓๐๔, ๓๐๕

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ นางอรวรรณ บุญประสงค์
วันเกิด 9 กรกฎาคม 2522
ที่อยู่ปัจจุบัน 98 หมู่ที่ 6 บ้านหนองตูป ต.หนองโก อ.บรบือ จ.มหาสารคาม
สถานที่ทำงาน อบต.แก่งเลิงจาน อ.เมือง จ.มหาสารคาม
ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2546 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ระดับ 2
อบต.ท่าดอกคำ อ.บึงโขงหลง จ.หนองคาย
พ.ศ. 2547 เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ระดับ 2
อบต.แก่งเลิงจาน อ.เมือง จ.มหาสารคาม
ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ระดับ 6 ว
อบต.แก่งเลิงจาน อ.เมือง จ.มหาสารคาม
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2545 ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม